

Cibernàrium

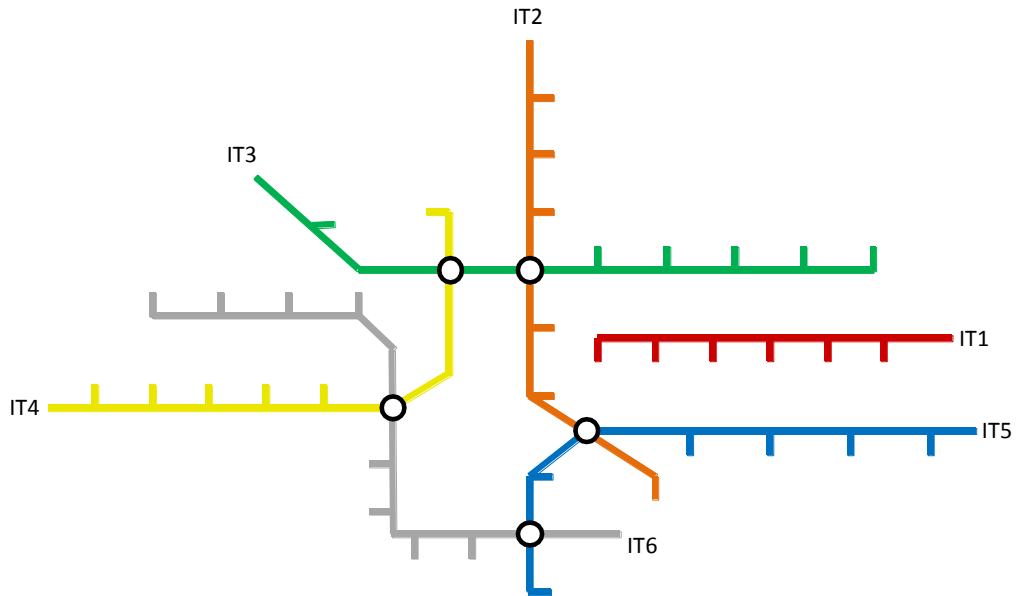
Itinerari bàsic 2

Iniciació Internet

Material de referència

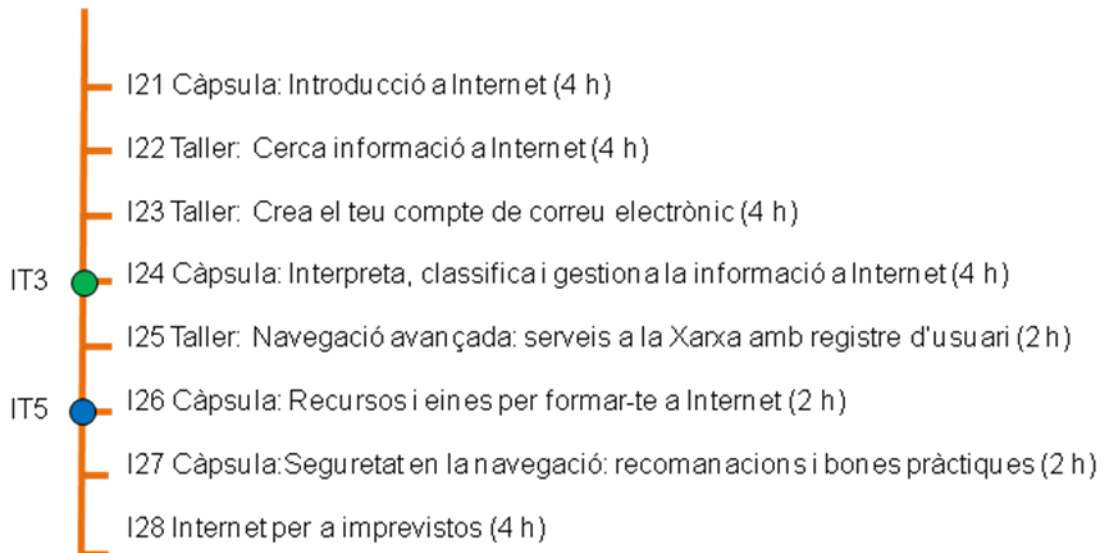
Document per a l'estudiant

Mapa dels itineraris

Activitats de l'itinerari 2

Itinerari 2: Iniciació a Internet

Índex de continguts

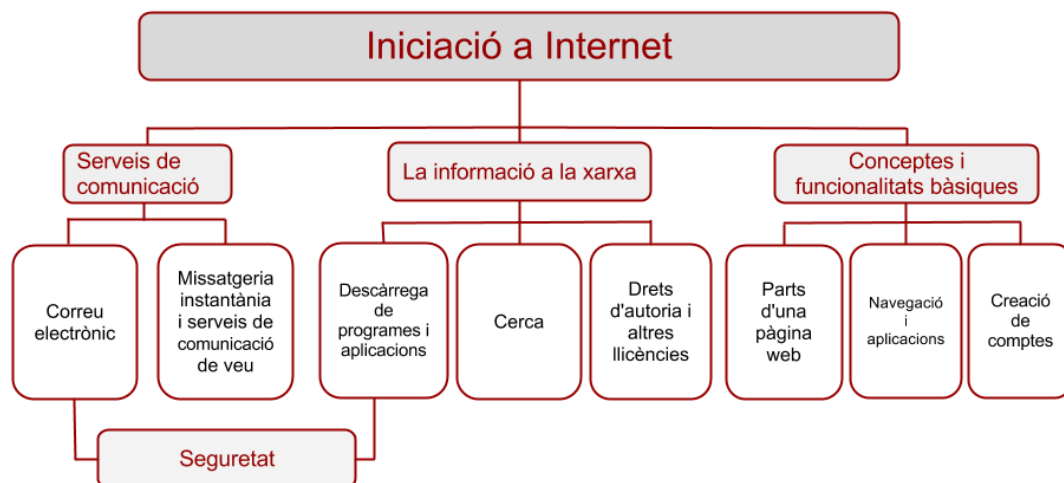
Activitats de l'itinerari 2.....	3
Introducció.....	4
Mapa conceptual.....	5
1. Introducció a Internet	6
Alguns conceptes bàsics.....	6
Funcionament dels navegadors.....	14
Identificar les parts d'una pàgina web.....	17
Procés de registre en una pàgina web	23
Interpretar la informació a la xarxa	27
2. Serveis de comunicació	35
Correu electrònic (e-mail).....	35
Missatgeria instantània, videotrucada i telefonia IP.....	49
3. La informació a la xarxa	52
La cerca a Internet	52
Descarregar arxius, programes i aplicacions.....	61
Drets d'autor i altres llicències	67
4. Seguretat	69
La seguretat	69
Les amenaces del correu electrònic	71
La seguretat als dispositius mòbils	74

Introducció

Internet cada cop més està present als diferent àmbits de la vida quotidiana i ens permet fer activitats que fins fa poc realitzàvem de forma presencial, però ara de manera més efectiva i ràpida. A la xarxa podem, per exemple, cercar informació, llegir llibres, comunicar-nos amb altres persones, comprar tot tipus de productes, escoltar música, fer tràmits administratius... A més, als darrers anys, l'extensió de l'ús dels dispositiu mòbils (telèfons intel·ligents, tauletes, lectors de llibres digitals) ha facilitat que tinguem accés des de qualsevol lloc del món i de manera gairebé immediata.

Per altra banda, Internet evoluciona cap a models cada cop més interactius i les xarxes socials són un bon exemple de com els usuaris poden participar per expressar-se, opinar i col·laborar. Per tant també és un gran espai de comunicació on podem compartir interessos, informació o coneixement.

Per poder explorar totes aquestes possibilitats i adaptar-les a les nostres necessitats, hem de familiaritzar-nos amb el seu funcionament: fer servir els navegadors i les aplicacions, cercar recursos de manera efectiva, interpretar la informació que obtenim, gestionar el correu electrònic o navegar de manera segura, entre d'altres, són alguns dels elements que ens permetran accedir i participar a la xarxa amb autonomia. Mapa conceptual

1. Introducció a Internet

Alguns conceptes bàsics

El web

World Wide Web significa, literalment, "tela d'aranya mundial". Les sigles **www** identifiquen aquesta expressió, que fa referència al sistema de documents d'hipertext que es troben enllaçats entre ells i als quals s'accedeix a través d'Internet.

Cadascun d'aquests documents és el que es coneix com **pàgina web**. Una pàgina web pot contenir text, imatges, animacions, música o vídeos.

Cada pàgina es troba ubicada en el que s'anomena **servidor**, un ordinador que té com a funcionalitat principal fer les pàgines web accessibles, i tot el contingut que nosaltres veiem a la pantalla amb el nostre navegador està emmagatzemat en aquest servidor. Existeixen milions de servidors al món i milers de milions de llocs web.

Cada servidor i lloc web tenen una adreça web única, de manera que si disposem de l'adreça correcta podrem visitar totes les pàgines de qualsevol servidor a la xarxa.

SABIES
QUE...

Diferència entre Internet i World Wide Web

Al contrari del que es pensa habitualment, Internet no és sinònim de web ni de World Wide Web. La World Wide Web és només una part d'Internet.

Alguns dels altres serveis disponibles a la xarxa d'Internet són l'accés remot, la transferència d'arxius, el correu electrònic, els butlletins electrònics, la missatgeria instantània o la telefonia IP.

Elements per establir la connexió a Internet

Per poder accedir a Internet cal tenir:

- Un **dispositiu digital** (telèfon intel·ligent, tauleta, ordinador de sobretaula o similar) que ho permeti.
- Una **connexió** des del nostre domicili, des del lloc de treball o la nostra ubicació a cada moment. Aquesta connexió la podem tenir a través dels cables de telèfon, la fibra òptica, o bé mitjançant connexions via satèl·lit, que afavoreixen la nostra mobilitat.
- Un **proveïdor de serveis** d'Internet. En general, l'usuari contracta una tarifa plana o bé la que s'adeqüi millor a les nostres necessitats. Sovint trobarem accessos oberts gràcies a la cessió de tercers (per exemple, a les biblioteques municipals o a altres espais públics).

Il·lustració 1: Cable de connexió. Autoria: Daniel Kulinsky. Obra amb llicència CC Reconeixement – No

Una de les connexions més utilitzades pels usuaris particulars és l'**ADSL** (Línia d'Abonat Digital Asimètrica) i permet establir connexions permanents, les 24 hores del dia, a alta velocitat. Aquesta tecnologia fa servir la línia telefònica convencional i facilita poder estar connectat a Internet i alhora trucar per telèfon. Per accedir a través de l'ADSL habitualment s'utilitza un encaminador (*router*).

Darrerament, la **fibra òptica** està arribant a les llars, oferint avantatges en preu i en velocitat de transferència de dades. Un altre tipus de connexió, que cada cop es fa servir menys, és la connexió a través d'un **mòdem**, donat que és més lenta i no permet fer trucades telefòniques i navegar per Internet alhora.

Per altra banda, als darrers anys s'ha estès l'ús de les xarxes sense fils que faciliten la connexió de tot tipus de dispositius (ordinadors, tauletes, lectors de llibres electrònics, telèfons intel·ligents) i que es coneix amb el nom de **Wi-Fi**.

Il·lustració 2: Anunci d'un espai wifi de la ciutat de Barcelona

Les característiques d'aquest sistema són:

1. Es necessita un punt d'accés (*hot spot* en anglès). Als domicilis particulars, per exemple, fem servir encaminadors (*routers*) sense fils per utilitzar aquest tipus de connexió.
2. Per seguretat, acostumen a estar xifrats, i per tant, necessitem una contrasenya per accedir-hi.
3. El seu camp d'acció és limitat: té un abast d'uns 20 metres en espais tancats i a l'aire lliure té un abast més ampli.
4. Facilita una connectivitat més ràpida i no comporta un consum de la tarifa de dades .

Actualment cada cop més disposem d'aquesta tecnologia de manera gratuïta en espais públics com biblioteques, museus, parcs, cafeteries o centres comercials. Això facilita l'accés a Internet des de qualsevol lloc i pot ser de gran utilitat, per exemple, quan fem un viatge a un altre país i no disposem de la nostra connexió habitual.

Il·lustració 3: símbol que permet identificar els llocs que ofereixen una connexió Wi-Fi

Punts d'accés gratuïts

A Barcelona, l'ajuntament disposa de punts d'accés gratuïts pels ciutadans que es poden consultar a: <http://www.bcn.cat/barcelonawifi/ca/welcome.html>

En el cas dels dispositius mòbils sovint es pot utilitzar la connexió **Wi-Fi** o la **tecnologia 3G** per accedir a Internet.

El **3G**: És l'abreviació de “tercera generació” de transmissió de veu i dades a través de la telefonia mòbil mitjançant UMTS (*Universal Mobile Telecommunications System*).

Es tracta d'una progressió de la tecnologia 2G (GSM i GPRS), que va ser dissenyada inicialment per a la transmissió de veu i text. L'estàndard 3G possibilita la transferència de tot tipus de dades (trucades telefòniques i de vídeo, descàrrega de programes, intercanvi de correus i missatgeria instantània) i l'augment de la velocitat de l'ample de banda que fem servir.

Al nostre país els proveïdors de telefonia mòbil ofereixen serveis de connectivitat que es basen en la tecnologia **GPRS** (que també permet la transmissió de dades) i **3G**. El més habitual per tenir connexió a Internet al nostre *smartphone* o dispositiu mòbil és contractar una tarifa de dades (amb un consum màxim), tot i que també podem gaudir de les *wifis* obertes i gratuïtes que ens ofereixen algunes ciutats, com ara Barcelona.

Il·lustració 4: Tauleta iPad amb connexió 3G. Autoria: Jared Earle. Obra amb llicència CC Reconeixement – No comercial - Compartir igual 2.0

Actualment ja existeix la “quarta generació” o **4G**, que incrementa encara més la velocitat en la transmissió de dades, però el seu ús està limitat de moment a uns pocs països. A l'estat espanyol, el desplegament de les xarxes de 4G va començar al juliol de 2013.

L'adreça o URL

La **URL** (Localitzador Uniforme de Recursos o *Unified Resource Locator* en anglès) és el nom identificatiu d'una adreça a Internet. Aquesta adreça representa un recurs que acostuma a ser una pàgina web però també pot ser una imatge, un fitxer, un arxiu de so....

La URL consta de diferents parts:

 <http://www.bcn.cat/>

http://	<i>Protocol de transferència d'hipertext (HiperTextTransfer Protocol): és el protocol d'accés a les pàgines web. No és necessari escriure aquesta part, el navegador ja la dona per defecte.</i>
www.	Part introductòria d'algunes adreces que significa <i>World Wide Web</i> . De vegades no és necessari escriure aquestes tres "www" però d'altres es fa imprescindible per veure la pàgina web.
bcn	Nom del domini: és el nom escollit pel lloc web. Normalment són les sigles o el nom de la pàgina web que volem veure.
.cat:	Domini o extensió del domini: és la part final d'una adreça d'Internet. <ol style="list-style-type: none"> 1. L'extensió del domini en algunes ocasions permet identificar l'origen geogràfic o la temàtica del lloc web però no sempre és així donat que en moltes ocasions s'escull el .com donat que és el més conegut. 2. Algunes extensions del domini geogràfiques són: .cat (Catalunya), .es (Espanya), .ue (Unió Europea), .fr (França), .ec (Ecuador) 3. Per altra banda alguns exemples de les extensions de domini genèriques més utilitzades són: .com (activitats comercials) .edu (àmbit educatiu), .org (organitzacions)

Característiques del nom del domini

- Pot incloure números o lletres.
- No pot tenir espais en blanc.
- No pot tenir signes de puntuació, excepte el guió (-). El guió, però, no pot formar part de l'inici ni del final del nom.
- En espanyol pot contenir accents o la lletra ñ, però el seu ús no és habitual.

Els navegadors

És el programari que permet que la informació que emmagatzema cada web sigui llegible, és a dir, s'encarrega de traduir els paquets de codi en les fotografies, textos, imatges... que formen part del contingut de la pàgina web.

Il·lustració 5: Navegador d'Internet, des d'un mòbil intel·ligent.

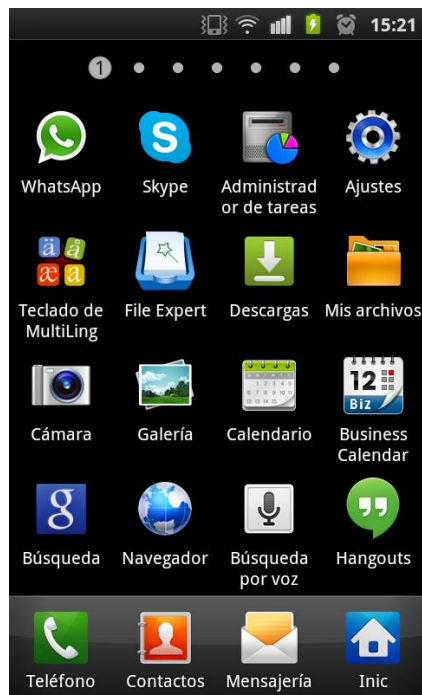
Utilitat dels navegadors

El navegador és una mena de marc o de finestra que ens fa arribar el contingut dels diferents llocs web que es troben a la xarxa. Per poder consultar aquesta informació només cal escriure l'adreça web.

Aplicacions

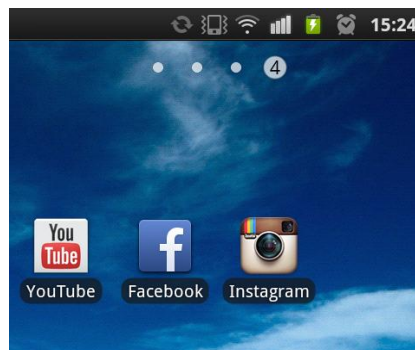
Les aplicacions (també conegudes com a *apps*) són programes als quals es pot accedir des dels dispositius mòbils i que augmentem els serveis i funcionalitats dels mateixos.

Són fàcils d'utilitzar i d'instal·lar, i ofereixen un ventall gairebé infinit de tasques, moltes relacionades amb l'accés a Internet i la interacció de diferents serveis (geolocalització, càmera, missatgeria instantània, etc.)

Il·lustració 6: Algunes de les aplicacions disponibles a un telèfon intel·ligent Android

Algunes pàgines web, xarxes socials i repositoris multimèdia disposen d'aplicacions específiques que faciliten la consulta i navegació a través d'aquests dispositius.

Il·lustració 7: Algunes aplicacions disponibles

Navegació per Internet

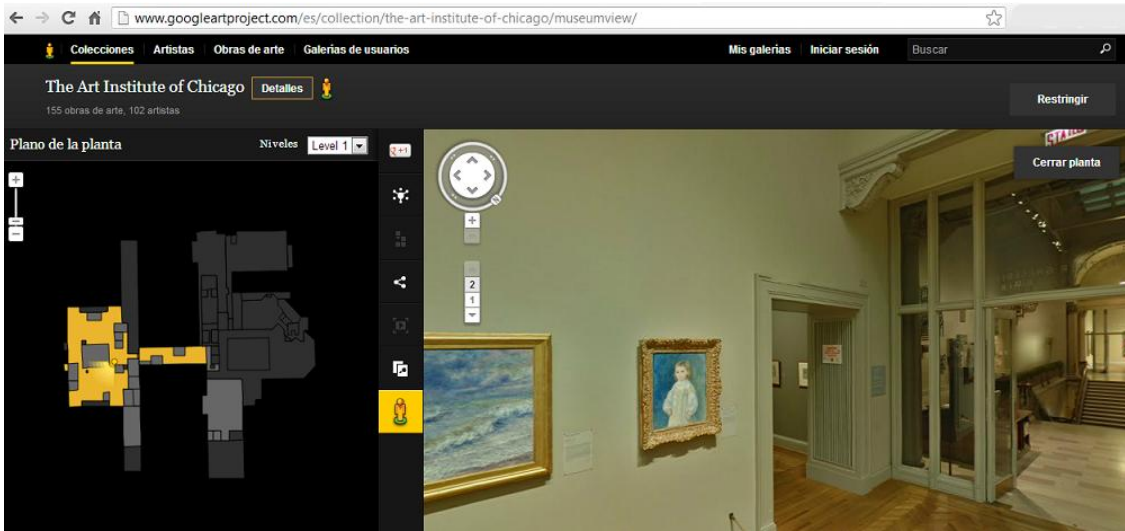
La navegació per Internet és l'accés als diferents serveis i possibilitats que ens ofereix la xarxa: des de consultar i cercar informació a diferents pàgines web, a fer servir aplicacions que ens permetin visualitzar l'itinerari més curt per arribar a una determinada destinació. És a dir, actualment el ventall de possibilitats és molt ampli i cada cop més les pàgines web integren funcionalitats complementàries per tal d'oferir nous serveis.

SABIES
QUE...

Pots fer turisme cultural virtual

Actualment hi ha llocs web que faciliten poder fer visites virtuals a milers d'obres d'art situades a museus d'arreu del món.

El lloc web de Google Art Project, <http://www.googleartproject.com/es>, és un exemple.

Il·lustració 8: Pantalla de Google Art Project

Enllaç

Les pàgines web acostumen a tenir enllaços o vincles que porten a altres parts del mateix lloc web, és a dir, a un altre apartat amb contingut diferent o bé que enllacen amb un lloc web nou o una altra aplicació.

Els enllaços textuais es poden representar de diferents maneres (canvis de color de l'element sota l'enllaç, text subratllat o bé canvis de figura del punter quan passem el ratolí per sobre) però també hem de tenir en compte que les imatges o vídeos poden enllaçar a altres continguts. Els enllaços s'activen quan hi fem clic.

IDEA
CLAU

Què facilita la navegació a través d'enllaços?

La introducció d'enllaços trenca amb l'estructura lineal tradicional de la informació. És a dir, permet passar d'un contingut a un altre de manera senzilla i per tant ofereix la llibertat a la persona que consulta els continguts de seguir les relacions o connexions entre diferents tipus d'informació.

Web 2.0

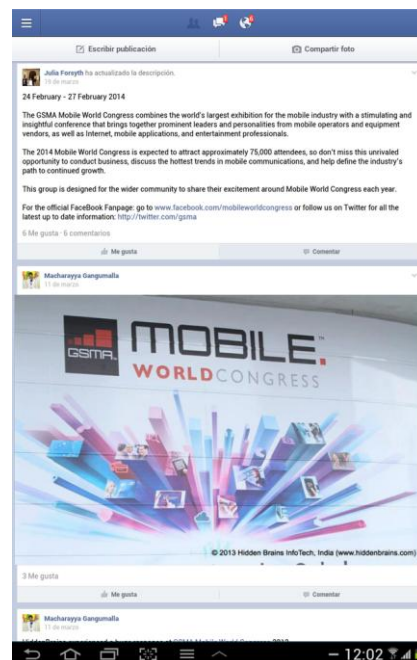
El concepte de web 2.0 fa referència a un canvi de paradigma respecte als inicis d'Internet on la xarxa oferia recursos i informació de manera unidireccional i la interacció amb els usuaris era mínima.

Il·lustració 9: Compartir la informació a través de xarxes socials es cada vegada més habitual.

En aquests moments, la xarxa evoluciona cap a models cada cop més interactius, de manera que la participació, el diàleg i la discussió passen a ser elements fonamentals i per tant els usuaris poden expressar-se, opinar, compartir i crear coneixement.

Les xarxes socials són un element fonamental de les eines i funcionalitats que proporciona aquest nou model.

Il·lustració 10: Els nous dispositius afavoreixen la presència dels continguts a les xarxes socials

Funcionament dels navegadors

El navegador web (de l'anglès *web browser*) és el programa que ens permet consultar i visualitzar el contingut dels llocs web.

IDEA
CLAU

Els navegadors més habituals

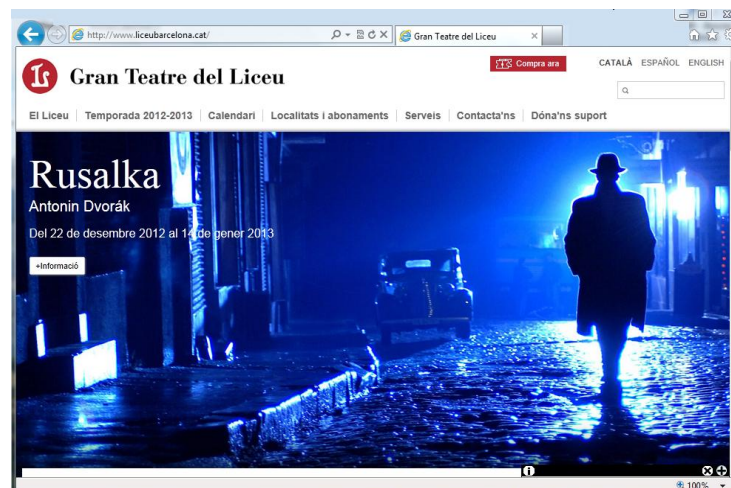
Entre els navegadors utilitzats trobem [Internet Explorer](#), que ve integrat en el sistema operatiu Windows; [Mozilla Firefox](#) de codi obert i gratuït, [Safari](#), d'Apple; [Opera](#), també gratuït i [Chrome](#), el navegador desenvolupat per Google.

Als nous dispositius mòbils podem trobar d'altres navegadors, però el funcionament de tots ells és força similar.

Il·lustració 11: Logotips de diferents navegadors: hi ha diferents eines disponibles al mercat

El navegador interpreta el llenguatge informàtic amb el qual es programen les pàgines web i permet a l'usuari connectar-se amb el servidor web on es troba allotjada la informació, interactuar amb el contingut, visualitzar documents i arxius multimèdia i navegar utilitzant els enllaços.

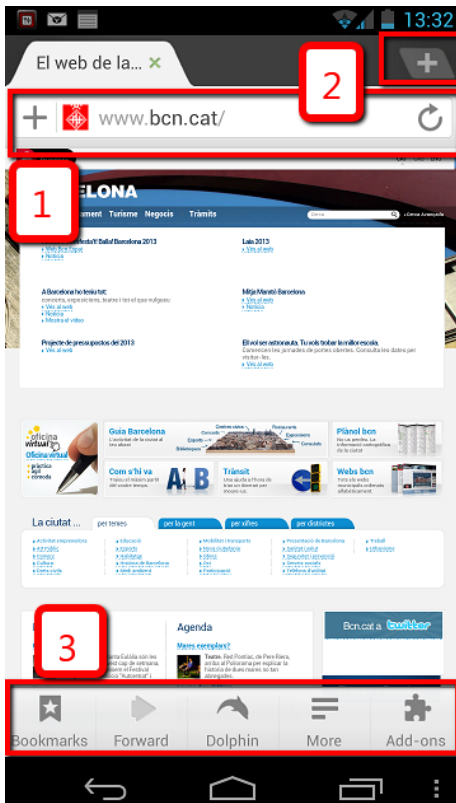

Il·lustració 12: Els navegadors permeten visualitzar tot tipus de continguts

Els servidors són els llocs on les pàgines web estan emmagatzemades i permanentment disponibles. Quan entrem en un lloc web a través del navegador el que estem fent és demanar al servidor que ens mostri un contingut determinat que té guardat (és a dir, que ens el "serveixi").

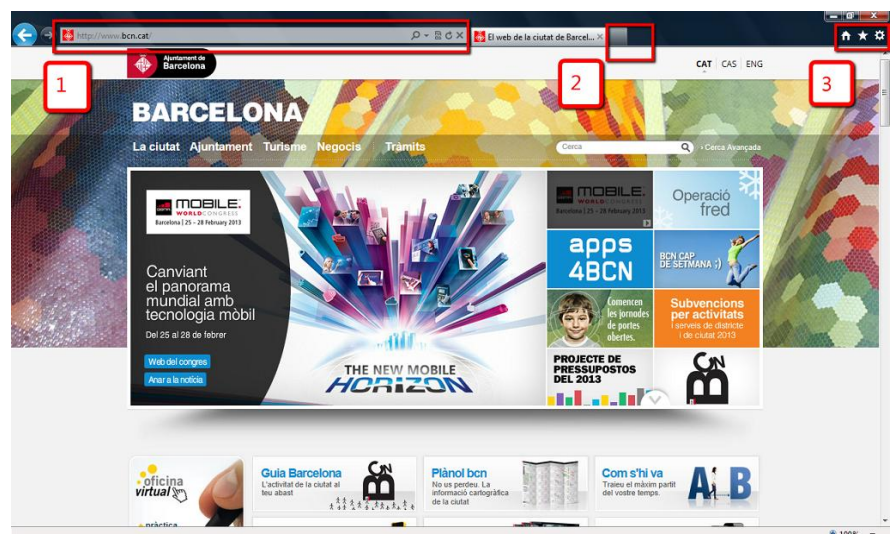
Les funcionalitats bàsiques dels navegadors

Les funcionalitats dels navegadors es presenten de maneres diferenciades segons el dispositiu que fem servir i les característiques específiques d'aquests però sempre podem identificar els elements principals:

Il·lustració 13: Funcionalitats bàsiques dels navegadors als dispositius mòbils.

- **La barra d'adreces de pàgines web:** espai per escriure l'adreça URL de la pàgina que volem consultar. En molts navegadors també es fa servir com a cercador.
- **Opció per obrir una nova pestanya:** els navegadors permeten visualitzar més d'una pàgina a la vegada. Amb aquesta opció podem obrir "pestanyes" o finestres. Per visualitzar el contingut, només cal seleccionar la pestanya corresponent.
- **Gestió de preferits, historial, opcions avançades de configuració i altres eines:** els navegadors tenen opcions avançades de configuració que podem personalitzar segons siguin les nostres necessitats.

Il·lustració 14: Funcionalitats bàsiques dels navegadors als ordinadors.

Altres eines dels navegadors són:

1. **Botons d'avançament i retrocés:** amb els quals es torna o s'avança en l'ordre de les pàgines visitades.
2. **Pàgina d'inici:** és la pàgina inicial que es carrega per defecte quan obrim el navegador i que podem escollir.
3. **Historial:** és el llistat de les darreres pàgines consultades. Aquesta opció pot ser útil, per exemple, si volem recuperar la informació que ja hem consultat i no recordem el nom de la web o l'adreça URL.

4. **Preferits:** són adreces d'interès que podem desar per tal de no haver d'introduir-ne l'adreça URL cada cop que volem accedir-hi.
5. **Zoom:** produeix un efecte d'apropament o allunyament respecte al contingut de la pàgina web.

Característiques avançades dels navegadors

Sobre l'ús i característiques avançades d'alguns navegadors es poden consultar els serveis de suport de cada una de les companyies creadores dels navegadors.

Més informació, al [repositori digital d'enllaços](https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/navegador)
[<https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/navegador>]

Identificar les parts d'una pàgina web

La major part de llocs web contenen certes funcions i categories comunes que és important aprendre a reconèixer donat que faciliten la navegació.

Principals elements del web

1. Pàgina inicial (*home*)
2. El menú
3. El contacte
4. Els avisos legals
5. El cercador
6. L'àrea d'usuari
7. El mapa web

A la majoria de llocs web trobem tots o gairebé tots aquests elements, encara que poden estar representats de manera diferent a nivell visual o bé rebre altres denominacions.

Il·lustració 15: Principals elements dels webs

Pàgina inicial (*home*)

La pàgina inicial (o *home* en anglès, que vol dir casa) és la porta d'entrada al lloc web. Presenta una visió general de tot el que ens ofereix el lloc. A més, acostuma a incloure informació relacionada amb els continguts més rellevants.

Normalment, a mesura que avancem en la navegació, totes les pàgines del mateix lloc web tenen un enllaç que ens permet tornar en qualsevol moment a la **pàgina inicial**.

Pàgina inicial (home)

La *pàgina inicial* (o *home* en anglès, que vol dir casa) és la porta d'entrada al lloc web. Presenta una visió general de tot el que ens ofereix el lloc. A més, acostuma a incloure informació relacionada amb els continguts més rellevants.

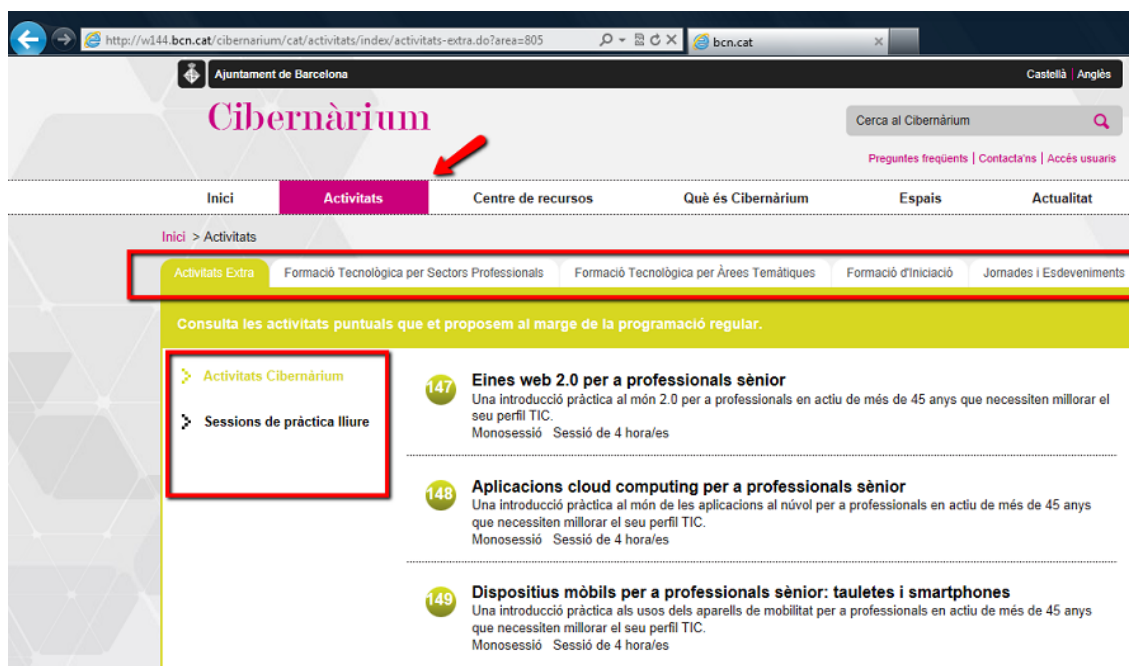
En general, totes les pàgines del mateix lloc web tenen un **enllaç** que ens permet tornar en qualsevol moment a la pàgina inicial. Aquest enllaç té diverses representacions :

- El símbol habitual amb el qual s'identifica és un casa .
- De vegades també s'indica amb la paraula **Inici**.
- El mateix logotip del lloc web.

El menú

Un **menú** organitza les categories dins del lloc web. Generalment es situen als laterals o a la part superior de les pàgines.

El **menú principal** conté les categories o seccions més importants del lloc web. Cada categoria o secció pot desplegar un menú secundari, que també inclogui d'altres categories organitzades en un altre menú.

III-lustració 16: Imatge de la pàgina web del Cibernàrium.

TRUCS

Elements que ajuden a la navegació

- El **menú principal** es dissenya de tal forma que estigui present en totes les pàgines del mateix lloc web, és a dir, en totes les seccions veurem el menú principal i això facilita que l'usuari pugui canviar de categoria sempre que vulgui o bé tornar a la pàgina inicial.
- Encara que no tots els llocs web l'incloguin, un altre element que permet identificar en quina pàgina o categoria ens trobem és el que es coneix com a **fil d'Ariadna**. Es tracta de la línia horitzontal de text que es situa sempre a la part superior de la pantalla i que marca el camí o ruta que es recorre a través de les categories del lloc web. A més de mostrar la ubicació en cada moment, permet que l'usuari vagi enrere si fa clic sobre els diferents enllaços que el formen.

Il·lustració 17: El fil d'Ariadna

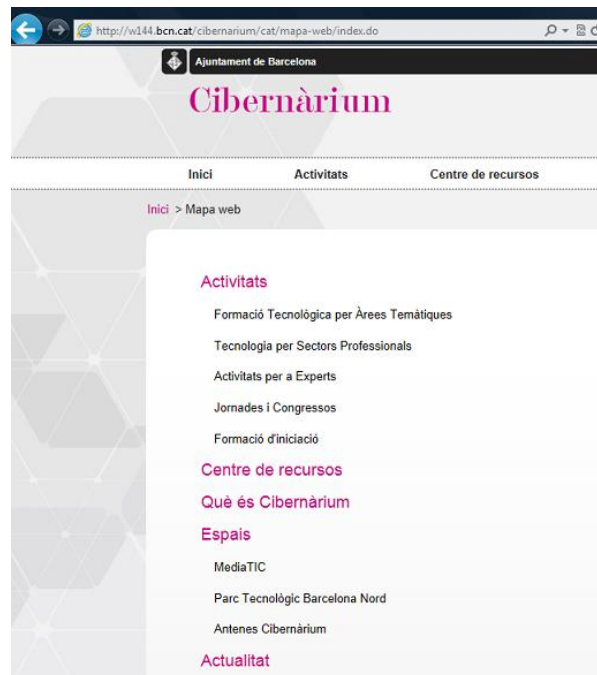
Mapa web

El mapa web ens permet visualitzar d'una manera gràfica i esquemàtica com està organitzat el lloc, quines categories s'hi poden trobar i, algunes vegades, quina pàgina està enllaçada amb una altra.

TRUCS

Funcionament del mapa web

El mapa web funciona com un índex de temes. De fet, es presenta gràficament com a tal. Cada tema de l'índex té enllaç directe a la secció de la pàgina web que li correspon.

Il·lustració 18: El mapa web és un element molt útil.

Cercador

Un altre apartat habitual a les pàgines web és el **cercador**, encara que no totes l'inclouen. El cercador permet realitzar una cerca per paraula clau i el resultats faran referència als continguts de la mateixa pàgina web.

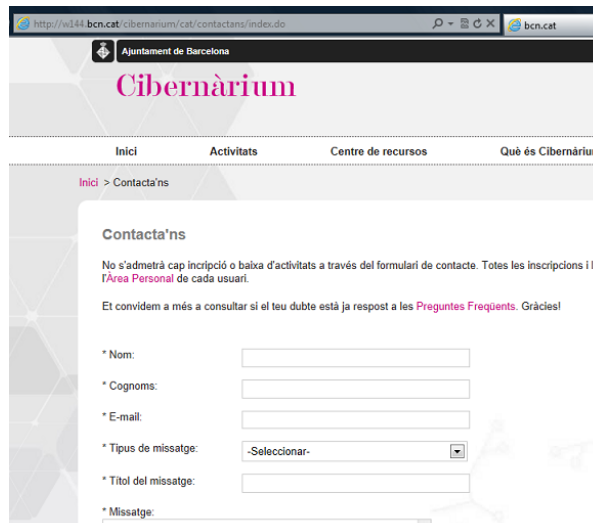
Il·lustració 19: Exemple de l'eina cercador a la web del Cibernàrium.

És una eina útil per tal de trobar informació determinada sobre un tema i que pot estar en diferents apartats o categories.

Contacte

Els mitjans de contacte que habitualment fan servir els llocs web són: el correu electrònic, un formulari web, el número de telèfon d'atenció a l'usuari o l'adreça postal.

Aquest apartat facilita la interacció amb els responsables del lloc web en cas de dubte o bé si volem informació complementària sobre els continguts o serveis que ofereixen.

http://v144.bcn.cat/cibernarium/cat/contactans/index.do

Ajuntament de Barcelona

Cibernàrium

Inici Activitats Centre de recursos Què és Cibernàrium

Inici > Contacta'ns

Contacta'ns

No s'admetrà cap inscripció o baixa d'activitats a través del formulari de contacte. Totes les inscripcions i les **Àrea Personal** de cada usuari.

Et convidem a més a consultar si el teu dubte està ja respost a les **Preguntes Freqüents**. Gràcies!

* Nom:

* Cognoms:

* E-mail:

* Tipus de missatge:

* Títol del missatge:

* Missatge:

Il·lustració 20: Espai "contacte" a la web del Cibernàrium

Avisos legals

Els avisos legals contenen la informació sobre l'empresa, organització o companyia responsable del lloc web. Per tant, en aquest apartat, obtindrem indicacions sobre l'autoria i la fiabilitat dels continguts que estem consultant.

A més ens informen sobre la política de tractament de les dades i, per tant, si ens registrem o bé en el cas de que sigui una botiga en línia, volem fer una compra, és important que comprovem sempre aquesta secció per tal de confirmar de quina manera s'emmagatzema o pot arribar a utilitzar-se la informació personal i les dades que els hi proporcionem.

Àrea d'usuari

L'àrea d'usuari és un recurs que utilitzen diferents llocs webs per proporcionar un espai en el qual només puguin accedir aquells usuaris que s'hagin registrat i disposin d'una contrasenya.

Diferents utilitats de l'àrea d'usuari:

1. És un espai on s'ofereixen **serveis o recursos exclusius als usuaris registrats**. Aquests recursos són d'accés gratuït i en moltes ocasions el registre permet participar i interactuar de manera activa, realitzant comentaris sobre la informació publicada, entre d'altres.

Un exemple seria la pàgina web de **Televisió de Catalunya** (<http://www.tv3.cat/>) on si fem el registre se'ns permetrà participar de manera activa a diferents seccions, donar la nostra opinió, publicar fotografies o vídeos i participar als concursos que es proposen. A més, amb el mateix registre podrem accedir a altres llocs web que formen part de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.

Il·lustració 21: El web de TV3 ofereix la possibilitat de registrar-s'hi.

- També pot ser una part privada del lloc web on només **poden entrar alguns usuaris per a comunicar-se entre ells o bé accedir a la informació sobre els serveis que s'hagin contractat**. En aquest cas només tindran contrasenya els creadors del lloc web o els qui hi participin com a associats, treballadors o clients. El públic general no hi podrà accedir donat que la contrasenya la proveirà el creador de la web. Això és el que succeeix a les pàgines web de projectes, d'institucions o d'associacions.

Un exemple són les pàgines dels bancs, com el portal de "La Caixa":

Il·lustració 22: Accés a l'espai personal al web de "la Caixa"

- Finalment, l'àrea d'usuari pot **oferir serveis exclusius de pagament**. En aquest cas, l'accés a determinats serveis de l'àrea d'usuaris està restringit per a aquelles persones que els paguin. Un exemple és el diari La Vanguardia (www.lavanguardia.es) que ofereix diferents serveis segons el tipus de subscripció que realitza l'usuari.

Suscríbete a LaVanguardia.com

¡Regístrate y saldrás ganando!

En este cuadro comparativo te mostramos todas las ventajas

	Registro en LaVanguardia.com	Suscripción a LaVanguardia.com €	Suscripción a La Vanguardia edición Impresa (papel) €
Realizar comentarios con tu nombre de usuario.	✓	✓	✓
Suscribirte a los boletines de LaVanguardia.com	✓	✓	✓
Suscribirte a los boletines del diario La Vanguardia	✗	✓	✓
Leer cada día la edición impresa digital de La Vanguardia	✗	✓	✓
Leer cada día la edición impresa digital de La Vanguardia en tu tablet (iPad o Android) o smartphone (iPhone o Android)	✗	✓	✓
Acceder a los últimos 30 días de la Hemeroteca de La Vanguardia. (El acceso al resto de la Hemeroteca desde 1881 es gratuito para todos los usuarios)	✗	✓	✓
Recibir cada día el diario La Vanguardia en tu casa o en tu lugar de vacaciones	✗	✗	✓

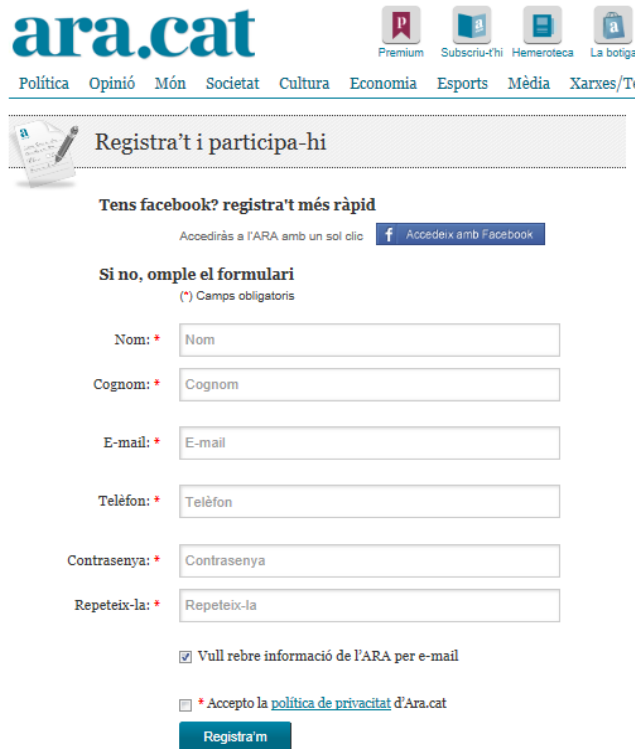
Il·lustració 23: L'oferta és diferent per als usuaris enregistrats.

Quan ens donem d'alta o ens registrem, gairebé sempre és necessari facilitar un **correu electrònic**. És habitual que els llocs on ens registrem utilitzin les dades per, tot seguit, enviar-nos per correu electrònic novetats sobre els recursos que ofereixen i, fins i tot, informació comercial.

Procés de registre en una pàgina web

Per realitzar el procés de registre en una pàgina web, ja sigui per accedir a serveis específics o bé per crear un compte d'usuari, cal seguir els següents passos:

1. **Ompliu el formulari de registre.** Aquest formulari pot variar però en la majoria de casos sempre demana dades personals: nom, cognoms, correu electrònic, etc.

The screenshot shows the registration page for 'ara.cat'. At the top, there is a navigation menu with categories like Política, Opinió, Món, Societat, Cultura, Economia, Esports, Mèdia, and Xarxes/T. Below the menu is a 'Registra't i participa-hi' button. A section titled 'Tens facebook? registra't més ràpid' offers a quick registration option via Facebook. The main section is 'Si no, omple el formulari' with a note that asterisks (*) indicate mandatory fields. The form includes input boxes for Nom, Cognom, E-mail, Telèfon, Contrasenya, and Repeteix-la. There are also checkboxes for 'Vull rebre informació de l'ARA per e-mail' and 'Accepto la política de privacitat d'Ara.cat'. A 'Registra'm' button is at the bottom.

Il·lustració 24: Formulari de registre del diària ara.cat

En aquests formularis acostuma a haver-hi camps obligatoris i d'altres opcionals. Els camps obligatoris s'acostumen a representar amb el símbol * al costat del camp.

La dades d'identificació del registre

Dintre dels camps obligatoris s'inclouen les dades d'identificació que després utilitzarem cada cop que accedim al lloc web: l'identificador d'usuari i la contrasenya. L'identificador d'usuari en moltes ocasions és el mateix correu electrònic que fem servir quan omplim el formulari.

Per altra banda, també és habitual que el formulari faciliti l'opció de registrar-nos amb un altre compte que ja tenim creat en un altre registre web, com pot ser el de xarxes socials del tipus Facebook o Twitter. Si escollim aquesta opció per accedir-hi farem servir les mateixes claus d'accés que ja utilitzem en la xarxa social o servei que ens indiquen. En aquests casos estem permetent l'intercanvi de les nostres dades entre les empreses o entitats responsables dels llocs web.

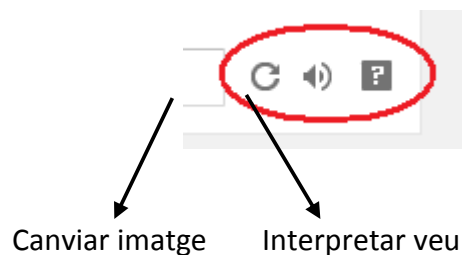
2. En ocasions, per tal d'evitar que els registres siguin fraudulents, en moltes pàgines s'afegeix l'obligatorietat d'omplir un codi de seguretat, el que s'anomena codi **Captcha**.

Es tracta d'una prova automàtica i que té com a objectiu evitar que es realitzin altes massives per part de robots informàtics, ja sigui en programes o aplicacions com el correu electrònic, els fòrums de participació o xarxes socials.

Il·lustració 25: Codis Captcha.

Aquest consisteix en una imatge, en moltes ocasions distorsionada, que representa lletres i números, i que nosaltres hem d'interpretar i escriure en un altre camp. Si no sabem interpretar la imatge sempre tenim l'opció de canviar-la per una nova o bé tenim l'opció d'interpretar una pista sonora.

3. **Envieu el formulari.** Un cop heu omplert els diferents camps, cal enviar de manera definitiva el formulari fent clic damunt del botó de Registre/Enviament.

Il·lustració 26: Fer clic al botó "Registra'm" significa que les dades quedaran emmagatzamades a la base de dades del proveïdor del servei. Caldrà acceptar la política de privacitat.

Habitualment apareix una pantalla que confirma que les dades s'han enviat correctament i el procediment a seguir per finalitzar el registre o accedir al servei.

Per acabar el teu registre, només et falta un pas

Them enviat un correu a mricart2013@yahoo.com

Sisplau, vés al correu i segueix-ne les instruccions.

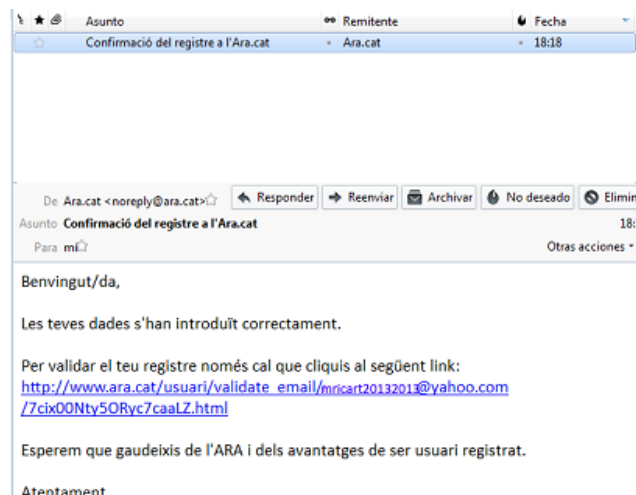
No has rebut el correu electrònic?

1. Comprova que hagi escrit bé la teva adreça electrònica: mricart2013@yahoo.com
Si aquesta adreça no és la teva, [fes clic aquí per canviar-la](#)
2. Comprova la safata de correu brossa
3. Espera't una estona, de vegades un correu pot trigar 5 o 10 minuts a arribar

[Torna'm a enviar el correu](#)

Il·lustració 27: Instruccions per a completar el registre

4. **Valideu el missatge de confirmació que rebreu al correu electrònic.** Per últim, és habitual que per finalitzar i activar l'accés, hageu de confirmar la vostra identitat a través d'un missatge al vostre correu electrònic. Un cop confirmat ja podreu accedir a l'àrea d'usuari amb les claus d'accés personals.

Il·lustració 28: El correu electrònic de confirmació

Il·lustració 29: Pantalla d'accés a l'espai personal.

Recordar la contrasenya

En cas d'oblir l'usuari sempre pot recuperar la contrasenya si fa servir l'opció de "**Recordar contrasenya**" que acostuma a incloure's en el quadre d'accés.

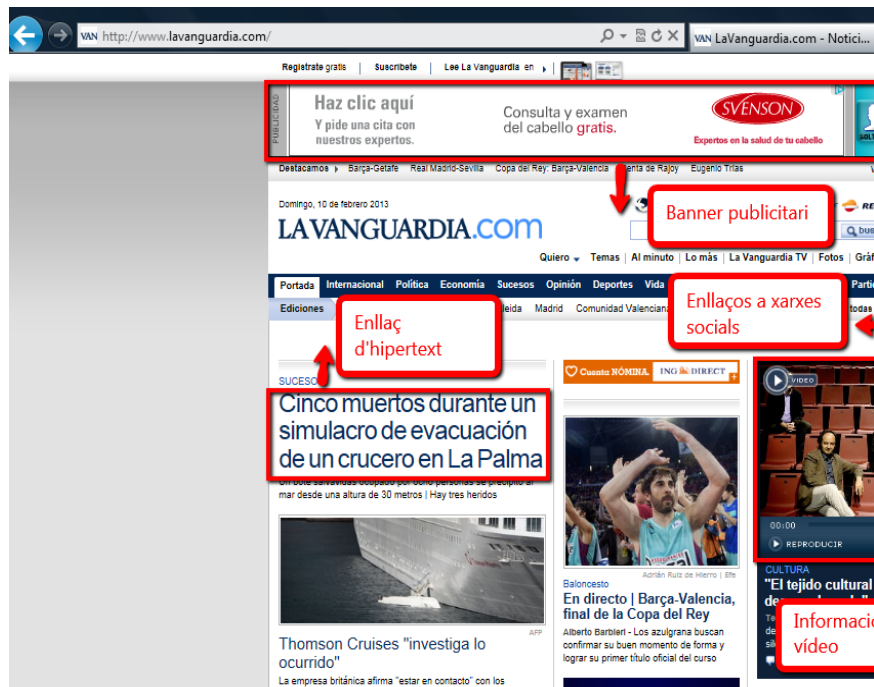
Amb aquesta opció, rep un correu electrònic bé amb la contrasenya o bé amb les instruccions que cal seguir per a canviar-la per una de nova.

Interpretar la informació a la xarxa

La manera en la que es publica la informació a la xarxa té característiques diferents respecte als textos de qualsevol documentació o publicació en suport paper.

A mesura que ens familiaritzem amb el suport digital ens acostumarem a identificar les principals característiques de la informació que hi podem trobar. Entre d'altres podem destacar:

- **Enllaços d'hipertext:** com ja hem comentat abans, són els textos que enllacen amb un altre contingut.
- **Els bàners publicitaris:** la publicitat forma un part important del suport digital i en moltes ocasions les pàgines inclouen el que s'anomenen *bàners* publicitaris. Es tracta d'anuncis, que poden ser estàtics o dinàmics, i que acostumen a situar-se als laterals de les pàgines. Si fem clic als bàners accedirem a la pàgina web del producte o servei que s'està promocionant.

III-lustració 30: Interpretar la informació que hi ha a la xarxa

- **Les icones que enllacen amb xarxes socials:** cada cop és més habitual incloure enllaços a xarxes socials que ens permetin compartir i comentar la informació que trobem a la xarxa. Si fem clic damunt d'aquestes icones enllaçarem directament amb la xarxa social corresponent. En el cas dels diaris, per exemple, és habitual que puguem compartir el contingut de les notícies a les xarxes on participem i afegir els comentaris i opinions personals.

II-lustració 31: Icones que enllacen directament a xarxes socials, de manera que faciliten la compartició d'informació.

- **La informació en format multimèdia:** entre d'altres poden ser vídeos o àudios. Quan s'activa la reproducció, apareixen els controls per modificar el volum i detenir l'execució.

Il·lustració 32: Trobarem la informació en diferents formats.

- **Els codis QR:** Els codis QR són signes que permeten emmagatzemar informació mitjançant una mena de codi de barres en dues dimensions. La informació que poden contenir és força variada: pot ser una imatge, un text, un número de telèfon, les dades d'una targeta d'embarcament o una adreça web, per exemple.

Per llegir aquests codis es necessita un dispositiu mòbil amb càmera i una aplicació que permeti llegir-los. Algunes de les aplicacions que faciliten aquesta funcionalitat són: I-nigma, QuickMark Reader, QR Droid o Beetag Reader

Il·lustració 33: Codi QR del Museu Etnològic de Barcelona

Els codis QR

Consulteu l'etiqueta [QR](#) al marcador social, per obtenir més informació.

[\[https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/QR\]](https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/QR)

Com identificar la fiabilitat d'un lloc web?

Respecte a la qualitat dels continguts publicats cal que aprenguem a avaluar si la informació és verídica i segura. Alguns dels aspectes que hem de considerar són:

- **La identificació de l'autoria:** és important saber si la informació prové, per exemple, d'una empresa privada, un organisme públic, una institució educativa, un particular o bé d'una empresa amb interessos comercials.

- **L'actualització de la informació:** és recomanable revisar la darrera data d'actualització del lloc web per comprovar si la informació és antiga o actual.

- **Avaluar si la informació és creïble:** és a dir, fer servir el sentit comú per identificar si es tracta d'una informació comercial o bé imparcial.

- **La qualitat dels enllaços:** comprovar si els enllaços estan actius i són rellevants. Si els enllaços no són correctes ens indica que la pàgina no està actualitzada.

- **El disseny i presentació dels continguts:** el lloc web ha de tenir una organització de continguts que permeti una navegació fàcil i intuïtiva.

Alguns serveis específics, disponibles a la xarxa.

Per altra banda a la xarxa hi ha diferents tipologies de llocs web que proporcionen informació i serveis amb característiques diferenciades. Algunes de les més conegudes són:

Els blogs

El blog és una mena de diari interactiu personal, on els articles tenen data de publicació. Els blogs poden ser individuals o col·laboratius i alguns autors han aconseguit posicionar-los com una llocs de referència per a tots aquells interessats en la temàtica que tracten.

Els continguts i temàtiques que tracten són força variats: educació, gastronomia, política, periodisme, actualitat, interessos personals... A més poden incloure enllaços a altres blogs de temàtica semblant o xarxes socials, entre d'altres.

Els internautes poden comentar els articles i l'autor donar resposta a aquests.

Il·lustració 34: El blog viatge per Catalunya, premiat al 2012 al concurs de Blogs Catalunya

La manera habitual de presentar la informació és de manera cronològica inversa, és a dir, l'article més recent és el que es visualitza primer. La informació es classifica per paraules clau o etiquetes (*tags* en anglès).

Conèixer alguns blogs exemplars

Pots visitar alguns dels blogs premiats a Premi Blogs Catalunya per a aprendre més sobre el funcionament d'aquestes eines. D'altres blogs a la xarxa també et resultaran interessants.

[\[https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/Blogs\]](https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/Blogs)

SABER-NE
MÉS

Les Enciclopèdies i els diccionaris

L'exemple més conegut d'enciclopèdia virtual és el de la **Viquipèdia**:

- Enciclopèdia lliure mantinguda per la [Fundació Wikimedia](http://www.wikimedia.org), una organització sense ànim de lucre.
- Actualment consta d'uns 15 milions d'articles, la majoria d'ells en llengua anglesa que s'han escrit de manera col·laborativa per usuaris d'arreu del món.
- La versió en català es pot consultar a: <http://ca.wikipedia.org>.

Hi ha una multitud d'enciclopèdies i diccionaris que podem trobar a la xarxa són, d'entre els quals destaquen l'[Enciclopèdia Catalana](http://www.enciclopedia.cat), el [TERMCAT](http://www.termcat.net) (en català), el diccionari de la [Real Academia de la Lengua Española](http://www.rae.es) (en castellà) o el [WordReference](http://www.wordreference.com) (en anglès), per posar alguns exemples.

Les enciclopèdies i els diccionaris

Resulten recursos de molta utilitat a les seves versions digitals, ja que s'afavoreix la ràpida consulta, fins i tot des de dispositius mòbils.

Consulta un recull d'[enciclopèdies i de diccionaris](https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/Enciclopedia_diccionari) [https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/Enciclopedia_diccionari]

Prensa diària

La majoria de diaris internacionals, nacionals i d'àmbit local tenen versions digitals que s'actualitzen contínuament de manera que sempre hi trobarem la informació rellevant actualitzada.

Molts d'aquests espais ofereixen una versió especial per als dispositius mòbils, més fàcilment navegable.

D'aquesta manera, resulta molt fàcil accedir a la lectura de diaris com ara [El País](#), [La Vanguardia](#), [El Periódico](#) o el diari [Ara.cat](#).

Il·lustració 35: Visualització del diari Ara.cat des d'un terminal mòbil.

Prensa diària

Pots consultar un [llistat d'adreces web](#) relacionades amb aquest tema.

[https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/premsa]

Xarxes socials

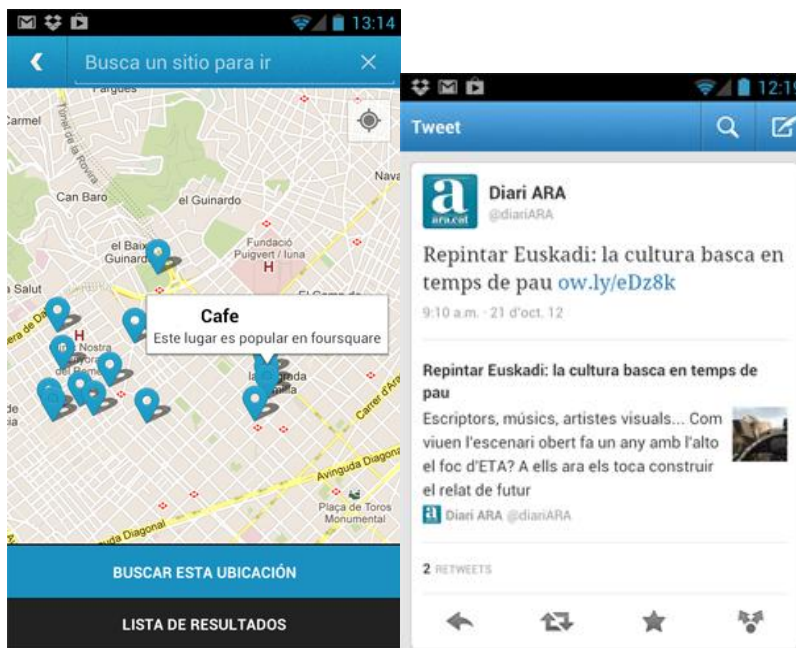
Es tracta d'un dels fenòmens de més rellevància de la web 2.0 que està modificant les formes de relació i d'interacció tradicionals. Als darrers anys s'han consolidat com a canal alternatiu a la informació que prové dels mitjans de comunicació tradicionals i també han servit per articular moviments reivindicatius a nivell social i polític.

1. A les xarxes socials els usuaris comparteixen, col·laboren i interactuen amb altres usuaris, que poden ser coneguts, amics o bé persones que comparteixen els mateixos interessos.
2. Algunes de les plataformes més conegudes són [Facebook](#), [Twitter](#), [Instagram](#) o [Pinterest](#), però cal tenir en compte que és un tema en constant evolució i que les tendències del mercat són molt canviants.
- 3.

Xarxes socials

Accediràs a un gran volum d'informació a través de l'etiqueta "[xarxes socials](#)" del nostre marcador. [https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/xarxes_socials]

SABER-NE
MÉS

Il·lustració 36: Continguts diferents a les xarxes socials. Compartir és la clau.

Les xarxes socials i el consum col·laboratiu

Una de les tendències que més està creixent actualment gràcies a les xarxes socials són les iniciatives de consum col·laboratiu. Aquest tipus de consum es fonamenta en valors tradicionals com l'intercanvi, el préstec o la possibilitat de compartir objectes i serveis, i en aquest sentit la xarxa ha permès la creació ràpida de comunitats que es fonamenten en la confiança entre persones que no es coneixen però que tenen interessos comuns.

Moltes d'aquestes iniciatives s'originen en una comunitat virtual on els interessats poden intercanviar la informació sobre els serveis o bens que volen compartir o reutilitzar.

Llocs web d'organismes oficials

La major part de les administracions públiques publiquen informació d'interès per a la ciutadania i faciliten la realització de determinats tràmits a través dels seus llocs web.

Alguns exemples propers són l'[Ajuntament de Barcelona](#), la [Generalitat de Catalunya](#), o la [Diputació de Barcelona](#).

Il·lustració 37: Web de l'Ajuntament de Barcelona.

Botigues virtuals

El comerç electrònic s'està consolidant com una de les tendències que més creixerà als proper anys. Actualment a la xarxa podem comprar tot tipus de productes i serveis.

Alguns exemples d'ús molt generalitzat són [Privalia](#), [Amazon](#) o [Vueling](#) (tots ells disposen d'una eina que facilita l'accés a través d'un dispositiu mòbil, d'una APP) Més recursos a l'etiqueta [Compres](#) [<https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/Compres>]

Entorns i recursos d'aprenentatge:

La xarxa facilita la possibilitat d'accedir a diferents recursos i eines que permeten adquirir nous coneixements i a la vegada millorar les competències professionals. A més dels continguts que podem consultar de manera lliure i autònoma també podem fer servir la xarxa per intercanviar coneixements amb altres persones o bé realitzar activitats formatives en línia.

Alguns exemples de recursos per a la formació són la [UOC](#), la [UNED](#) o [Floqg](#).

 SABER-NE
MÉS

Aprentatge en línia

Més recursos a l'etiqueta [Formació](#)
[<https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/formacio>]

Bancs de recursos multimèdia

També podem trobar serveis que ens ofereixen l'accés a recursos en diferents formats i que podem fer servir com a repositoris de les creacions audiovisuals que realitzem. [Youtube](#), [Flicker](#) o [Ivoox](#) són alguns dels més populars.

 IDEA
CLAU

Resum

- Un pàgina web és un document en format d'hipertext que forma part de la World Wide Web i al qual es pot accedir a través d'Internet.
- Els navegadors són les eines que permeten consultar i visualitzar el contingut de les pàgines web.
- Els llocs web tenen categories i elements comuns que faciliten la navegació i la interpretació de la informació que hi trobem.
- Existeixen diferents tipologies de llocs web segons sigui la informació i els serveis que proporcionen.

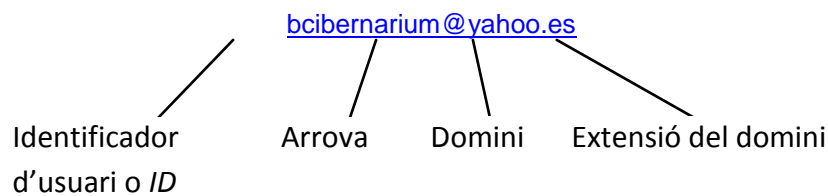
2. Serveis de comunicació

Correu electrònic (e-mail)

Definició i característiques del correu electrònic

Les característiques principals del correu electrònic són:

- És un sistema que permet redactar, enviar i rebre missatges a través d'Internet.
- S'hi poden adjuntar documents electrònics o altres fitxers.
- Els elements que conformen una adreça de **correu electrònic** són:

Com escriure el símbol @ amb el teclat?

El símbol de l'arrova s'escriu al teclat de l'ordinador fent servir les tecles de manera simultània: Alt Gr+2

Al teclat dels dispositius mòbils aquest símbol disposa d'una tecla específica.

Il·lustració 38: L'arrova pot estar ubicada a diferents espais del teclat, en funció del tipus de dispositiu. En la imatge, un teclat de dispositiu mòbil.

El **correu web** (*webmail* en anglès) facilita que puguem accedir a través d'una pàgina web, ja sigui amb un navegador des del nostre ordinador o des d'un dispositiu mòbil.

Característiques del correu web

És un servei ofert per centenars de llocs web (portals, cercadors, proveïdors d'accés, etc.).

Generalment és un servei gratuït (encara que algunes modalitats de pagament ofereixen més capacitat i prestacions)

Per consultar el correu només cal introduir les dades d'usuari i contrasenya a la pàgina web corresponent o bé tenir configurada aquestes dades a l'aplicació de correu mòbil que fem servir.

Aquest tipus de correu també es pot configurar, en el cas de què vulguem accedir des d'un ordinador, en programes com *Outlook*, *Eudora* o *Thunderbird*.

Aquests programes es configuren fent servir els protocols de comunicació amb l'eina de correu (POP3 o IMAP). Els principals avantatges i inconvenients de la gestió a través de programes que fan servir aquests protocols són:

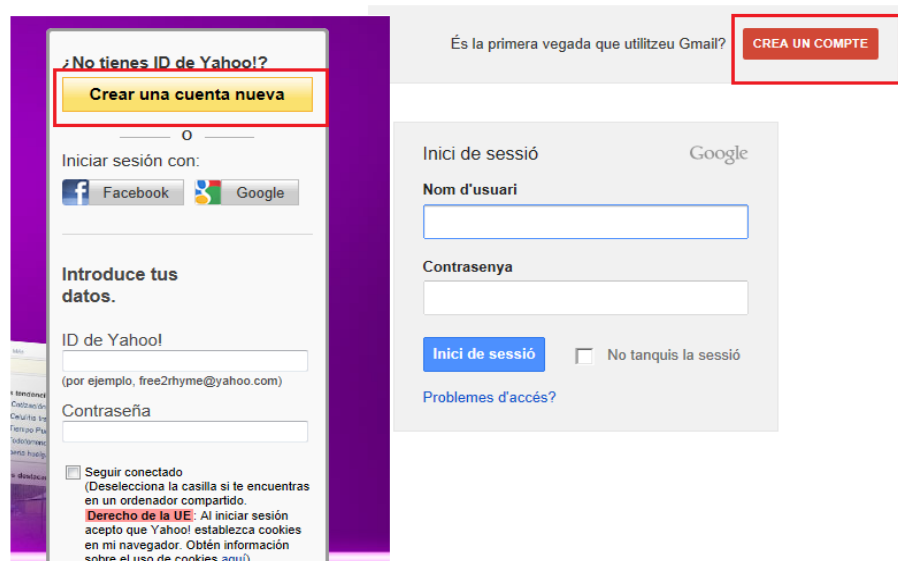
- Permeten llegir i redactar missatges sense tenir connexió a Internet.
- En general, la gestió del correu resulta més còmoda i ràpida especialment si es reben gran quantitat de missatges.
- L'inconvenient principal és que cal configurar el compte de correu en cada ordinador on el vulguem fer servir.

Creació d'un compte de correu web

Per utilitzar un correu web cal primer donar-se d'alta a la web d'un proveïdor que ofereixi aquest servei. Alguns exemples de companyies que ofereixen un servei de correu web gratuït són [Gmail](#) o [Yahoo](#), però n'hi ha moltes més.

Les passes a realitzar són les següents:

1. **Accediu a la pàgina web** des d'un navegador i a continuació seleccioneu l'opció "Crear un compte" o "Nou Registre".

Il·lustració 39: Part del procés de creació d'un compte de correu electrònic amb Yahoo

En el cas dels dispositius mòbils cal dir que la majoria disposen d'aplicacions específiques per gestionar el correu electrònic i per altra banda, els serveis de correu web també ofereixen aplicacions específiques que es poden instal·lar.

Si és el primer cop que hi accedim, es demana que realitzem un registre que té característiques similars al registre via web.

2. Ompli el formulari en línia

Els camps del formulari cal omplir-los amb dades personals: nom, cognoms, data de naixement, entre d'altres

Una de les dades que es demana és l'**identificador d'usuari o ID** que volem donar al nostre compte de correu electrònic. És important pensar-ho bé, ja que aquesta serà l'adreça on enviarem missatges i en rebrem.

Escollir l'identificador d'usuari del correu web

Ha de ser original: si escollim un nom comú segurament que una altra persona ja l'ha enregistrat i no es podrà utilitzar. Als serveis compartits amb molts usuaris com Hotmail, Gmail o Yahoo l'identificador d'usuari és el signe identificatiu del servei.

L'usuari pot escollir lletres i números. Si, per exemple, l'usuari "mricart" ja existeix es pot afegir una data "mricart2013". Per això és important tenir pensades diferents opcions pel nom del nostre compte abans de començar el procés d'alta.

La **contrasenya** ha d'estar formada per una combinació de lletres (en majúscules o minúscules) i/o números. També ha de tenir un número mínim de caràcters, que depèn del correu web que hàgim escollit pot variar, però habitualment està definit entre 6 i 8 caràcters.

Nom

Nom d'usuari

@gmail.com

Contrasenya

Confirmeu la contrasenya

Data de naixement

Dia Mes Any

Sexe

Seleccioneu...

Telèfon mòbil

 +34

La vostra adreça electrònica actual

Demostreu que no sou un robot

Omet aquesta verificació (és possible que calgui verificar el telèfon)

Escriviu les dues paraules:

Ubicació

Espanya (España)

Accepto les [Condicions d'ús](#) i la [Política de privadesa](#) de Google

Google pot utilitzar la informació del meu compte per personalitzar els +1 al contingut i als anuncis dels llocs web que no pertanyin a Google. [Més informació sobre la personalització.](#)

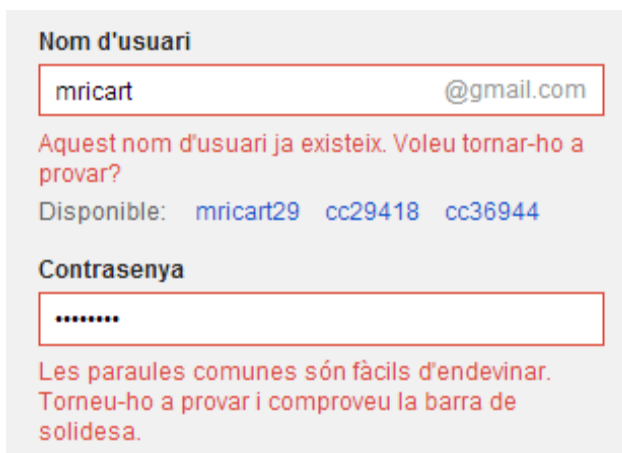
Il·lustració 40: Formulari per a generar un nou compte de correu electrònic amb la companyia Google.

Característiques de la contrasenya

La contrasenya és una creació pròpia, secreta i confidencial. És com el número d'accés al compte bancari o el PIN del telèfon mòbil: cap altra persona l'ha de conèixer. Si algú la coneix, podria accedir als nostres missatges privats o enviar correus a altres persones fent servir la nostra identitat. És important memoritzar tant la contrasenya com l'identificador d'usuari per no oblidar-los.

El formulari ens indicarà si el nom d'usuari ja existeix i també si la contrasenya és suficientment segura. Haurem de tornar a introduir aquestes dades als camps corresponents fins que puguem finalitzar el procés.

Nom d'usuari

mricart @gmail.com

Aquest nom d'usuari ja existeix. Voleu tornar-ho a provar?

Disponible: mricart29 cc29418 cc36944

Contrasenya

.....

Les paraules comunes són fàcils d'endevinar. Torneu-ho a provar i comproveu la barra de solidesa.

Il·lustració 41: Hem posar atenció a les indicacions que apareixeran a la pantalla.

3. **Accepteu les condicions d'ús i la política de privacitat del servei:** abans de finalitzar el procés és recomanable llegir les condicions del servei i la política de privacitat per confirmar l'ús que es realitza de les dades que acabem d'introduir. Marcar aquest camp del formulari és obligatori si volem obtenir el compte de correu.

Revisar les opcions seleccionades per defecte

De vegades els formularis inclouen opcions marcades per defecte sobre l'ús de les dades en altres serveis o bé l'enviament de publicitat. Podem desmarcar-les si desconeixem aquest servei o no volem rebre informació comercial.

Accepto les [Condicions d'ús](#) i la [Política de privadesa](#) de Google

Google pot utilitzar la informació del meu compte per personalitzar els +1 al contingut i als anuncis dels llocs web que no pertanyin a Google. [Més informació sobre la personalització.](#)

[Pas següent](#)

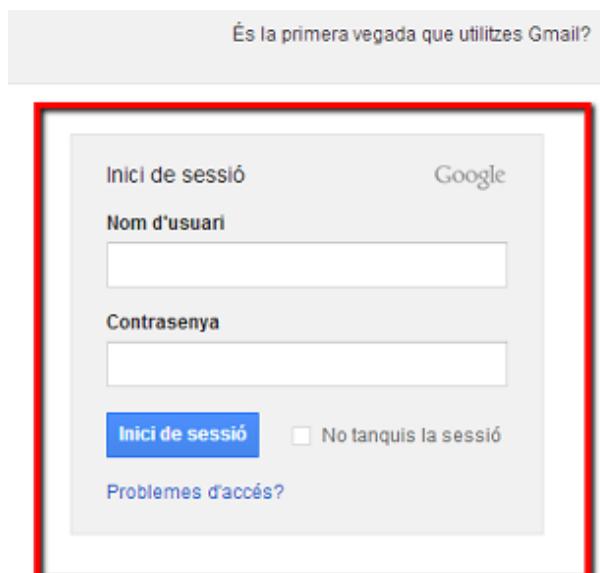
Il·lustració 42: Cal revisar tota la informació abans de continuar amb el procés

4. **Envieu el formulari:** el darrer pas que cal fer és enviar el formulari. A continuació es confirmarà que el procés de registre és correcte i que ja podem accedir al nostre compte de correu.

Accedir al correu web

Per accedir al correu web cal realitzar les següents passes:

1. En el cas d'accedir a través del lloc web cal **obrir el navegador** i escriure a la barra d'adreces **l'adreça del servidor on s'ha creat el compte de correu**.
2. A continuació apareix la pantalla on s'ha d'introduir l'identificador d'usuari i la contrasenya al quadre de registre.

És la primera vegada que utilitzes Gmail?

Inici de sessió Google

Nom d'usuari

Contrasenya

[Inici de sessió](#) No tanquis la sessió

[Problemes d'accés?](#)

Il·lustració 43: Pantalla d'accés al compte de correu electrònic, via web.

Si s'accedeix des d'una aplicació mòbil també cal obrir l'aplicació corresponent del proveïdor de correu web que tinguem instal·lada i a continuació introduir les dades de l'identificador d'usuari i la contrasenya.

Identificar-se i mantenir la sessió

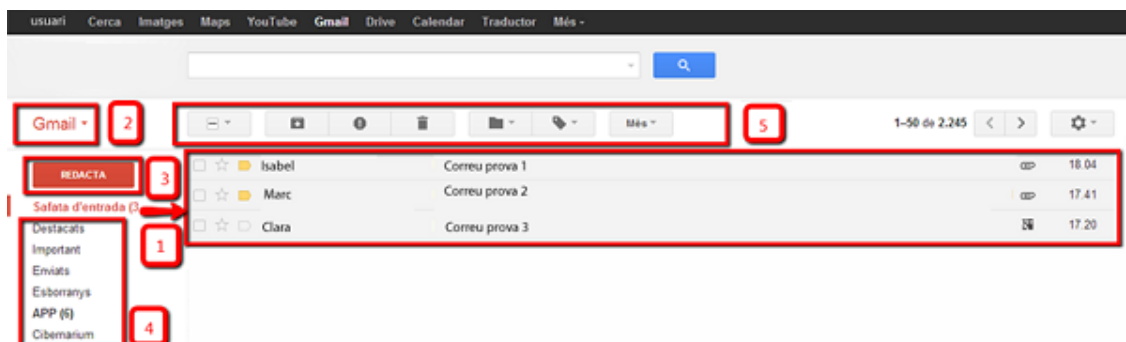
Segons el proveïdor de correu web que fem servir el nom d'usuari pot ser l'adreça de correu completa (per exemple micart2013@gmail.com) o bé el nom que hem escollit en donar-nos d'alta però sense l'arrova i el domini (si seguim l'exemple anterior: micart2013).

Per altra banda, el sistema dóna l'opció que l'ordinador recordi l'identificador d'usuari i la contrasenya (o mantenir la sessió) per evitar haver de teclejar-los cada vegada que s'accedeix a la pàgina. Aquesta opció és útil si només fa servir l'ordinador o dispositiu una persona, però si es tracta d'un equip compartit el més recomanable és no seleccionar-la per a evitar que una altra persona pugui accedir al nostre compte de correu.

En el cas de les aplicacions mòbils de correu electrònic cal tenir en compte que no permeten tancar la sessió, és a dir, que si deixem el nostre *smartphone* o tauleta a una altra persona aquesta tindrà accés a la nostra bústia de correu electrònic.

3. Un cop heu accedit al correu es mostra la pàgina de benvinguda on es troben les diferents opcions per organitzar la bústia. La presentació d'aquestes funcionalitats varia segons el programa de correu que feu servir però els elements bàsics que podem identificar són:

4.

Il·lustració 44: Visualització de la bústia de correu electrònic

- **Safata d'entrada (o *Inbox*):** podem veure el llistat de correus electrònics que arriben.
- **Agenda de contactes:** eina per organitzar i desar les adreces dels nostres contactes per recuperar-los a l'hora d'enviar correus.
- **Redactar un nou missatge:** opció que permet enviar un correu al destinatari o destinataris que seleccionem.
- **Carpetes on es classifiquen els missatges:** les carpetes que ens apareixen per defecte a la majoria dels correus són:
 - **Esborrany (o *Drafts*):** és la carpeta on es poden desar els missatges que no hem acabat d'escriure, per acabar-los i enviar-los després.
 - **Enviats (o *Sent*):** és la carpeta on s'emmagatzemen els missatges que hem enviat.
 - **Eliminats (o *Trash*):** és la carpeta on es desen els missatges esborrats.
 - **Correu brossa (o *Spam*):** és la carpeta on s'emmagatzemen els missatges que el servidor de correu identifica com a no desitjats.
- **Altres opcions:** per exemple, podem eliminar missatges o bé organitzar-los en carpetes.

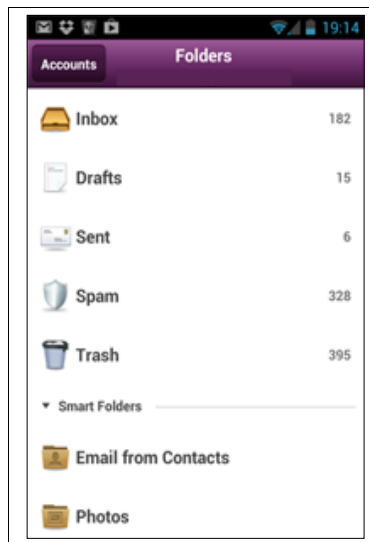
Les aplicacions mòbils de correu electrònic

En el cas de les aplicacions mòbils de correu electrònic la presentació d'aquests elements varia i s'adapta a la mida de la pantalla de dispositiu però és força intuïtiva i permet identificar els mateixos elements i funcionalitats.

Funcionalitats principals

Safata d'entrada

De totes les carpetes la més important és la safata d'entrada. En general, és el primer lloc on s'entra, per veure tots els missatges nous que arriben. A més, allà es van acumulant els ja llegits i que no s'han eliminat. Per visualitzar la safata d'entrada només s'ha de fer clic al seu nom. Del llistat que apareix, cada línia correspon a un missatge diferent i a primer cop d'ull, la majoria de correus podem llegir el remitent, l'assumpte i la data d'enviament. Per accedir al contingut hem de fer clic damunt del missatge que volem llegir.

Il·lustració 45: Perspectiva general de la bústia

Il·lustració 46: Detall de la safata d'entrada de Gmail a un dispositiu mòbil.

Enviar un correu

Per enviar un correu hem de seguir les següents passes:

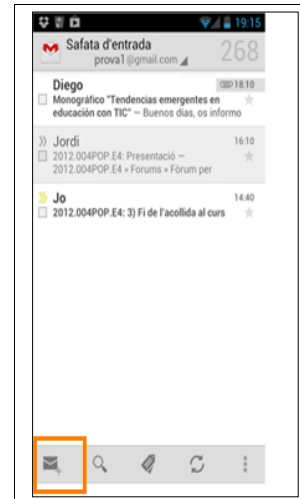
- Seleccioneu l'opció de **Redacta, Nou missatge** o bé la icona que identifica aquesta funció (segons el correu i accés que fem servir)

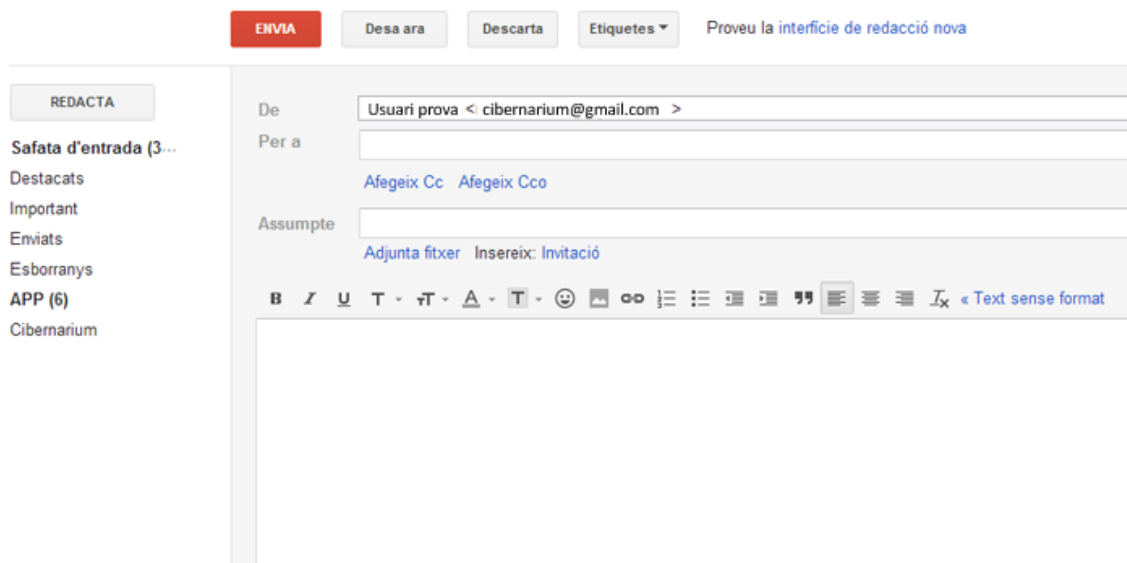
Il·lustració 47: Les opcions per a redactar un missatge són molt similars als diferents dispositius i companyies.

Il·lustració 48: Els recursos són molt intuïtius

- A continuació apareix la pantalla per redactar el missatge:

Il·lustració 49: Pantalla de redacció del missatge

Al nou missatge s'identifiquen diferents parts i funcionalitats:

De: mostra l'adreça del remitent, és a dir, la que feu servir. Davant de l'adreça surt el nom i cognoms que heu donat en el procés de registre. Aquestes dades apareixeran en la safata d'entrada del destinatari quan rebi el correu.

Per a: en aquest camp heu d'introduir l'adreça de correu electrònic del destinatari al qual li voleu enviar.

- Si abans li hem enviat un correu només escrivint el seu nom al camp de **Per a:** apareixerà el llistat i escollim l'adreça fent un clic damunt.
- Si és el primer cop que enviem un correu electrònic a aquella persona haurem d'inserir la seva adreça de correu completa (**identificador@** i el servidor i domini, per exemple, msanchez2007@hotmail.com).

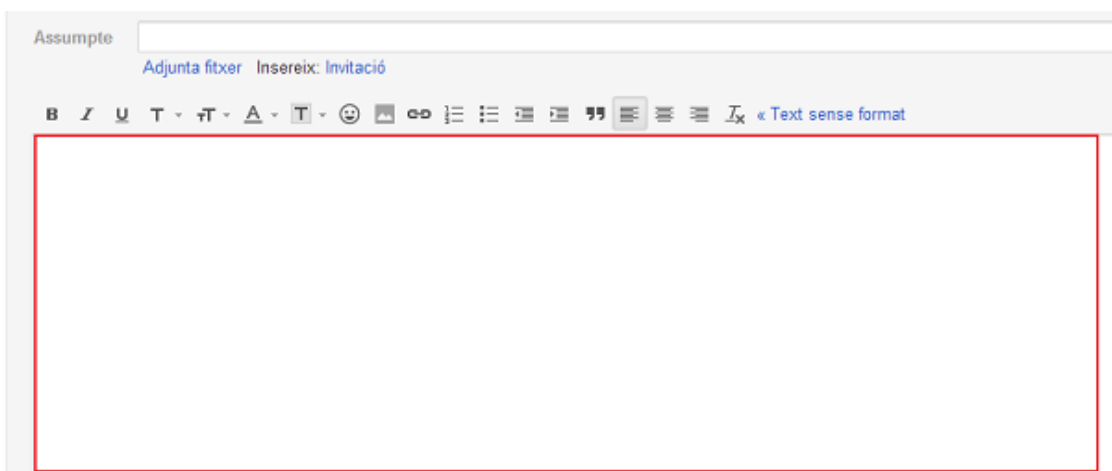
- Per enviar el mateix missatge a diferents persones escrivim les diferents adreces separades per comes.

CC: vol dir “Amb Còpia”, és a dir, s’envia el missatge al destinatari principal i a la resta una còpia.

Cco: aquest camp permet enviar una còpia del missatge a altres persones sense que la resta el vegin.

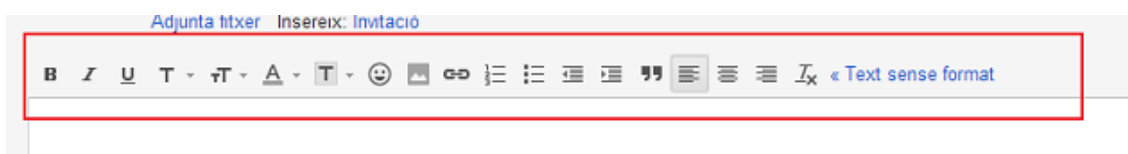
Assumpte: és el títol identificatiu o resum del missatge que volem enviar.

- Per redactar el missatge heu de fer servir l’àrea de text (l’espai en blanc)

Il·lustració 50: Àrea de text

L’accés a través de la pàgina web permet editar el text fent servir la barra d’edició que es troba damunt de l’espai en blanc. Aquesta barra facilita modificar la mida i color del text, i inserir enllaços o emoticones entre d’altres.

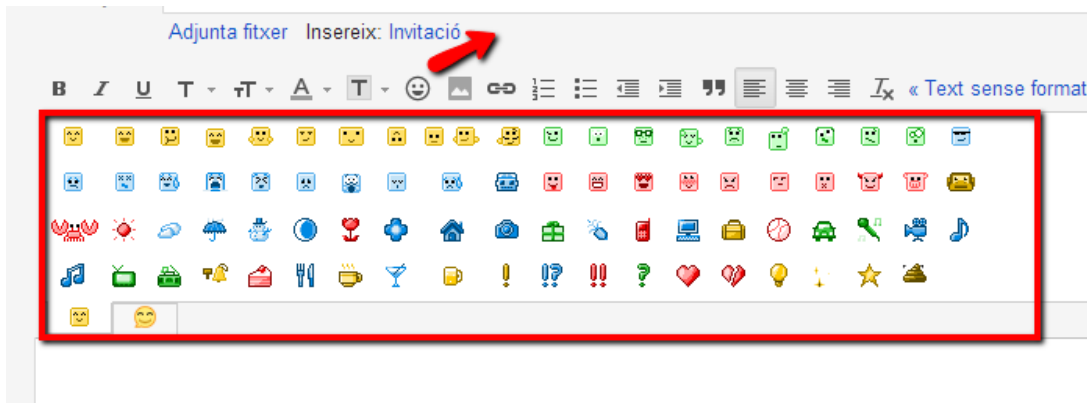
Il·lustració 51: Barra d’edició

Les emoticones

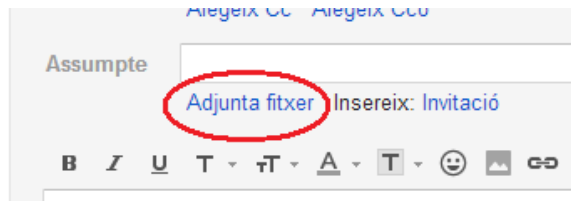
Una emoticona és un símbol gràfic que pretén reproduir expressions facials i sentiments, fent servir signes de puntuació, lletres o nombres; de manera que es puguin posar al mig del text. Volen donar informació sobre la comunicació no verbal que acompanya l’oral i es fan servir molt a la conversa informal a Internet i a la missatgeria instantània.

Als correu electrònics podem inserir-les fent servir la barra d’edició:

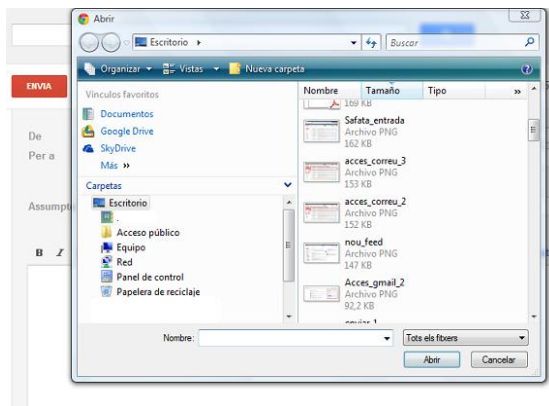

Il·lustració 52: Les emoticones

- Si voleu a adjuntar un arxiu al missatge -és a dir, afegir-lo al correu electrònic que esteu enviant- ho podeu fer seleccionant l'opció corresponent:

A continuació s'obrirà una pantalla que permet navegar per les carpetes de l'ordinador o del dispositiu i seleccionar l'arxiu que voleu adjuntar (aquest pot ser un document, una imatge, un vídeo, etc.).

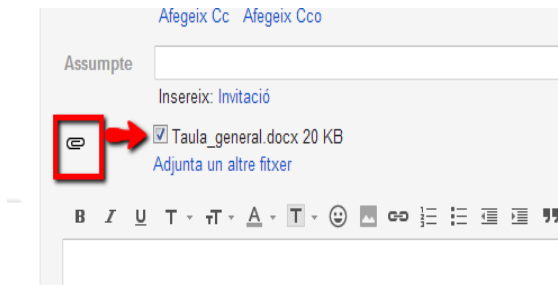
Il·lustració 53: Inserir fitxers

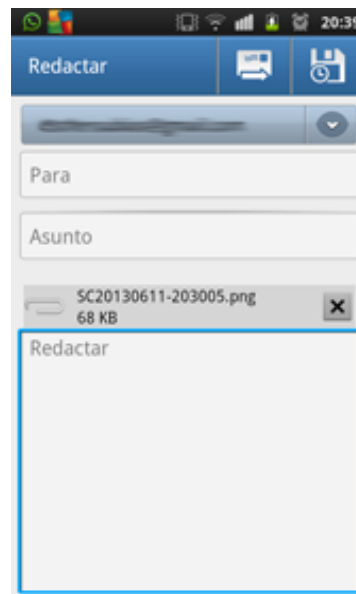
Il·lustració 54: Redactar, enviar, adjuntar arxius... són operacions que es realitzen perfectament des d'un dispositiu mòbil.

Per comprovar que l'arxiu s'ha adjuntat correctament aquest ens ha d'aparèixer a la pantalla del correu que estem redactant.

Sempre hi ha la possibilitat d'afegir més d'un fitxer, tot i que això depen del nombre màxim de Megabytes que el servei ens permeti enviar.

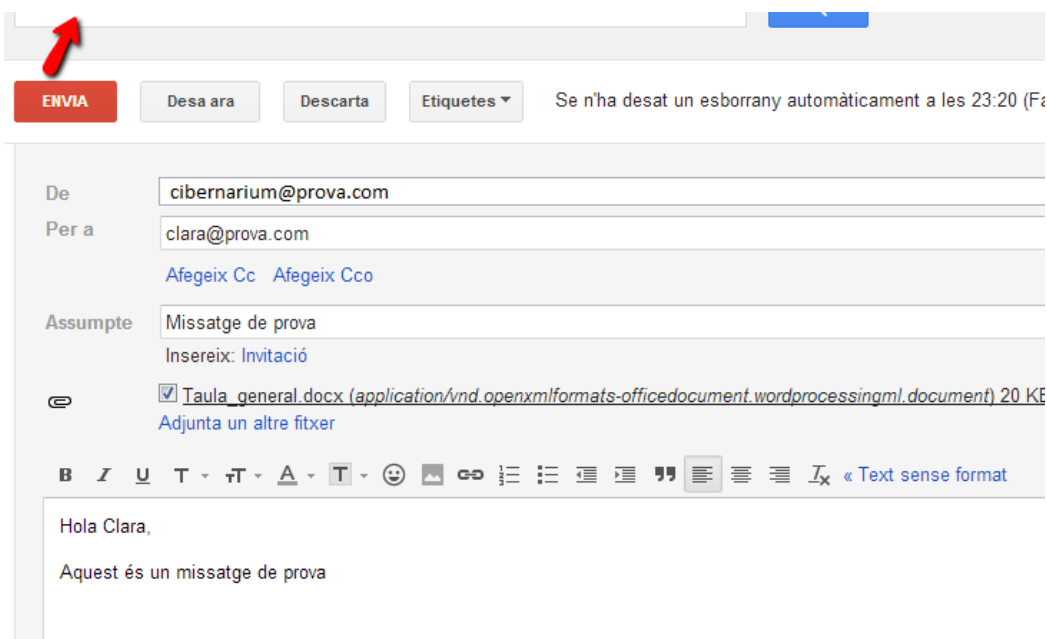

Il·lustració 55: Inserir fitxers des de l'aplicació web

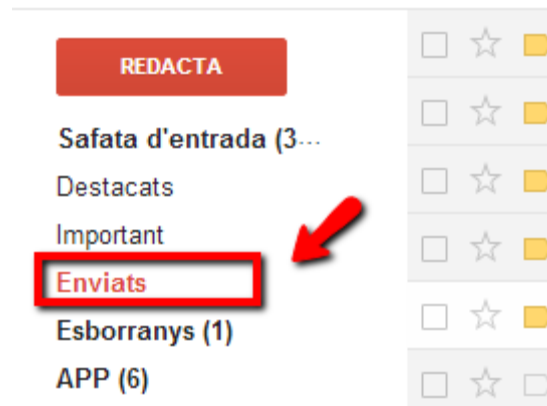
Il·lustració 56: L'operació és molt similar a través de l'app mòbil

- Per últim, un cop tingueu tots els camps amb la informació seleccioneu l'opció per enviar.

Il·lustració 57: Missatge redactat, amb un adjunt.

Els missatges enviats passen a la carpeta d'**Enviats** (o Sent), on els podrem recuperar i consultar.

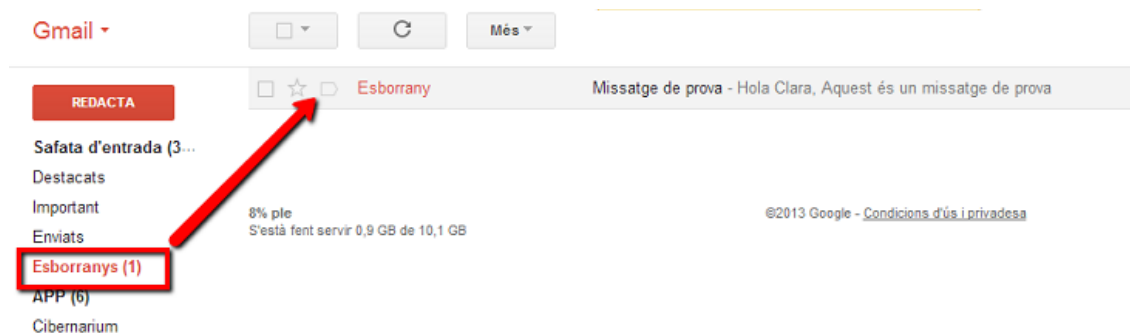

Il·lustració 58: Safates o carpetes són sistemes de classificació molt similars

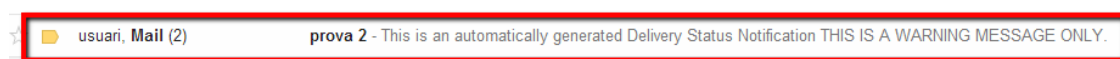
Algunes recomanacions

Si no estem segurs d'enviar el correu electrònic, per exemple, per què ens falta confirmar algun tipus d'informació podem fer servir l'opció Desar i el missatge s'emmagatzemarà a la **carpeta d'esborranys**. El podrem recuperar més endavant i tornar a editar-lo abans d'enviar-lo definitivament.

Il·lustració 59: Visualització de la carpeta Esborranys

Si ens hem equivocat a l'hora d'introduir l'adreça de correu electrònic o bé ens han proporcionat una adreça que no existeix, rebrem un missatge que ens indica que no s'ha lliurat correctament. Aquests missatges acostumen a tenir com a assumpte: *Delivery Status Notification o Mail Return*.

En aquest cas ens haurem de detectar l'error i tornar a enviar el missatge a l'adreça correcta.

Respondre i reenviar missatges

Quan es rep un missatge hi ha la possibilitat de respondre'l i també de reenviar el missatge a altres destinataris. Aquestes opcions apareixen quan s'obre un missatge acabat de rebre o un de ja llegit a la safata d'entrada.

Per contestar a la persona que ens ha enviat el missatge es fa clic a **Respondre**.

Si s'escull l'opció **Respondre a tots**, s'envia la resposta a tots els destinataris que apareixen a **Per a** (destinataris principals) i **CC** (destinataris en còpia).

Per reenviar un missatge que hem rebut a una tercera persona (per exemple, a altres adreces de la nostra llista de contactes) es fa clic a **Reenviar**.

Eliminar missatges

Per a què el compte de correu no quedi saturat és recomanable esborrar de forma periòdica els missatges que no es vol conservar amb el botó **Eliminar**. De fet, els serveis de correu gratuït actuals ofereixen una gran quantitat de memòria però és recomanable fer "neteja" de correus de forma regular.

Com a mesura de seguretat habitualment els missatges eliminats no desapareixen de forma immediata, queden emmagatzemats a la carpeta **Eliminats** (que es pot denominar d'altres formes com ara Paperera, en funció de la companyia i del dispositiu), des d'on podem eliminar-los de forma definitiva.

Gestionar els contactes

Un dels serveis més útils que proporcionen les bústies de correu és la llibreta d'adreces de contactes. Aquesta opció permet emmagatzemar les adreces de correu electrònic per no haver d'escriure-les cada vegada que s'envia un correu electrònic.

Algunes recomanacions

En el cas dels dispositius mòbils és habitual que estigui sincronitzada amb l'agenda general del dispositiu de manera que qualsevol actualització se sincronitzarà amb els diferents serveis que fan servir l'agenda de contactes.

Missatgeria instantània, videotrucada i telefonia IP

Missatgeria instantània

El servei de **missatgeria instantània** consisteix en una finestra on s'escriuen missatges, en text pla o acompanyat d'icones o emoticones.

Les característiques principals són:

- El missatge s'envia a un o diversos destinataris que estiguin connectats, els quals ho rebran en temps real, ho llegiran i podran contestar al moment.
- Acostumen a tenir altres funcionalitats com la possibilitat d'establir trucades de veu, fer videoconferències, i compartir arxius, programes i jocs en línia.
- A diferència d'un xat els missatges s'intercanvien amb persones que fan servir el mateix programa o aplicació i que, prèviament, hem inclòs en la nostra llista de contactes.

Il·lustració 60:

Eines de missatgeria instantània o videoconferència

Als dispositius mòbils l'ús d'aquesta eina s'ha generalitzat i en molt casos ha substituït la missatgeria via SMS donat que permet la mateixa funcionalitat i la majoria són eines gratuïtes. Algunes de les aplicacions més conegudes són: [WhatsApp](#) o [Line](#). Altres programes de missatgeria instantània són: [ICQ](#), [Pidgin](#) i [AIM](#).

Per altra banda moltes eines de correu tenen integrada la missatgeria instantània com és el cas de Yahoo ([Yahoo Messenger](#)), o Hotmail ([Windows Live Messenger](#)) i també s'ha estès la possibilitat de poder connectar-se a diverses xarxes socials.

Videotrucada

La videoconferència o videotrucada és un sistema de comunicació en temps real, que permet la interacció visual, auditiva i verbal a través d'Internet entre persones que es troben distants. Molts programes de missatgeria instantània incorporen aquesta possibilitat, com ara [Hangouts](#), o [Line](#).

El dispositiu que fem servir haurà de disposar de càmera per poder establir la interacció visual.

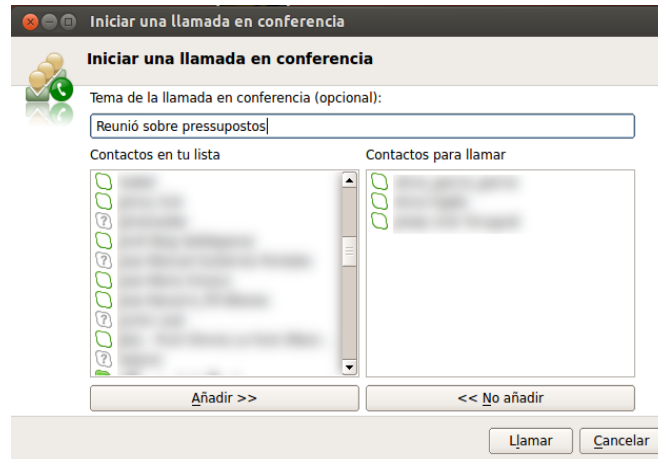
Il·lustració 61: Necessitem una càmera web per fer videotrucades. Autoria: Magda Wojtyra. Obra amb llicència CC Reconeixement – No comercial - Compartir igual 2.0

Telefonia IP

La telefonia IP consisteix en realitzar trucades telefòniques utilitzant Internet en substitució de la xarxa telefònica convencional.

Avantatges:

- És una alternativa a les xarxes telefòniques convencionals.
- Permet transmetre veu i dades per la mateixa ruta. És a dir, podem enviar informació per correu electrònic o navegar per Internet i parlar al mateix temps.
- Els seus costos són menors que els d'una trucada per telèfon normal.
- Ofereix major seguretat i protecció de la informació.

Il·lustració 62: Podem trucar a diferents persones alhora.

Inconvenients:

- La informació (la veu) es transmet a través d'Internet, és a dir, s'envia al receptor fragmentada en paquets de dades (igual que el correu electrònic), i per tant pot ser que la qualitat de la transmissió no sigui tan bona i pot haver-hi més problemes de desconnexions que amb la telefonia tradicional.
- Per altra banda, la qualitat de la comunicació depèn de l'ample de banda de l'usuari i de la saturació que tingui la xarxa en aquest moment.

Què es necessita per fer una trucada IP?

- Un ordinador o dispositiu mòbil
- Un compte amb una operadora de telefonia IP i el programa o l'aplicació per a realitzar les trucades instal·lat.
- Una connexió a Internet de banda ampla (ADSL, cable).
- Un micròfon, auriculars o uns altaveus (en el cas de que el dispositiu que fem servir ho requereixi: la majoria de portàtils, tauletes i *smartphones* no necessiten cap perifèric per tal de poder escoltar i parlar)

Com estalviar la despesa de telèfon amb el servei de telefonia IP

- Alguns programes basats en la telefonia IP permeten realitzar trucades de dispositiu a dispositiu de manera gratuïta amb totes les persones que disposin d'aquest mateix programa o aplicació.
- A més, faciliten realitzar trucades des del nostre equip a qualsevol telèfon tradicional, arreu del món, per una tarifa molt baixa.

Alguns dels programes més utilitzats actualment son [Skype](#), [Viber](#), [Tango](#) o [Fring](#) (tots ells disposen d'eines per als dispositius mòbils).

Videotrucades i telefonia IP

Consulteu més informació al marcadore social etiquetat com "[video Trucada](#)"

[https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/video_trucada]

3. La informació a la xarxa

La cerca a Internet

Internet és actualment un gran magatzem de tota mena d'informació, eines i serveis. En aquest sentit podem dir que es tracta d'un repositori "viu" donat que s'actualitza constantment, amb aportacions provinents d'arreu del món.

El fet de que tothom pugui publicar contingut a la xarxa de manera lliure i el gran volum de continguts que això genera i que creix dia a dia fa que moltes vegades no sigui fàcil trobar allò que es necessita, i per tant hem de tenir uns coneixements mínims sobre com podem cercar informació de manera eficaç.

Les paraules clau en la cerca d'informació a la xarxa

Abans de la generalització de l'ús d'Internet les cerques d'informació les fèiem principalment per temes, per exemple a les biblioteques les classificacions de llibres es realitzen per àrees temàtiques i tota la informació era degudament classificada per professionals abans de fer-la accessible al públic.

Amb Internet això canvia, tothom pot pujar informació a la xarxa i les paraules clau passen a ser els elements principals que ens permeten recuperar la informació que cerquem. Les etiquetes que fan servir als blogs o be els mateixos *hashtags* de Twitter, són un exemple d'aquest tipus de classificació de la informació basada en el llenguatge natural.

Els **cercadors** o motors de cerca són una de les eines principals que es fan servir per recuperar informació a la xarxa.

Cercadors: definició i característiques

És un sistema informàtic que rastreja i escaneja la informació continguda a Internet, la indexa o classifica a les seves pròpies bases de dades i servidors, i finalment realitza una catalogació per tal d'oferir a l'usuari un llistat de recursos disponibles sol·licitats a partir d'una paraula clau.

Il·lustració 63: Google és un dels cercadors més populars actualment.

SABER-NE
MÉS

Existeixen diferents tipus de motors de cerca:

8. **Cercadors (jeràrquics):** El seu funcionament es basa en la creació de bases de dades de pàgines web, que a la vegada, generen llistats de resultats d'acord amb unes paraules clau introduïdes prèviament. Exemples: [Google](#), [Bing](#), [AOL](#), [DuckDuckGo](#), [Hakia](#).
9. **Directoris :** Presenten llistats de pàgines web organitzades per categories. Exemples: , [Directori de Yahoo](#), [Terra](#), [Open Directory Project](#).
10. **Metacercadors:** Motors de cerca que operen en la base de dades de tots els cercadors més coneguts. Exemples: [Xaarky](#), [Metacrawler](#).
11. **Cercadors especialitzats:** La cerca de dades es realitza només en un àrea temàtica o disciplina. Exemples: [Trovit](#) (cercador d'anuncis classificats), [Technorati](#) (especialitzat en blocs), [IconArchive](#) (cercador d'icones), [Icerocket](#) (especialitzat en blocs i xarxes socials com Twitter o Facebook).

Consulta el marcador social "[cercadors](#)"
[<https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/cercador>].

Com realitzar una cerca

Actualment un dels cercadors més utilitzats és Google (<http://www.google.es>). Tot i així el procés de cerca té característiques molt similars als diferents motors de cerca.

Els passos per realitzar una cerca són:

- Dirigiu-vos a la pàgina web del cercador que vulgueu fer servir.

- Veureu que apareix una barra semblant a la d'adreces del navegador. En aquest requadre heu d'escriure la paraula que voleu que trobi i a continuació prémer la tecla Intro/Retorn o bé el botó de Cerca.

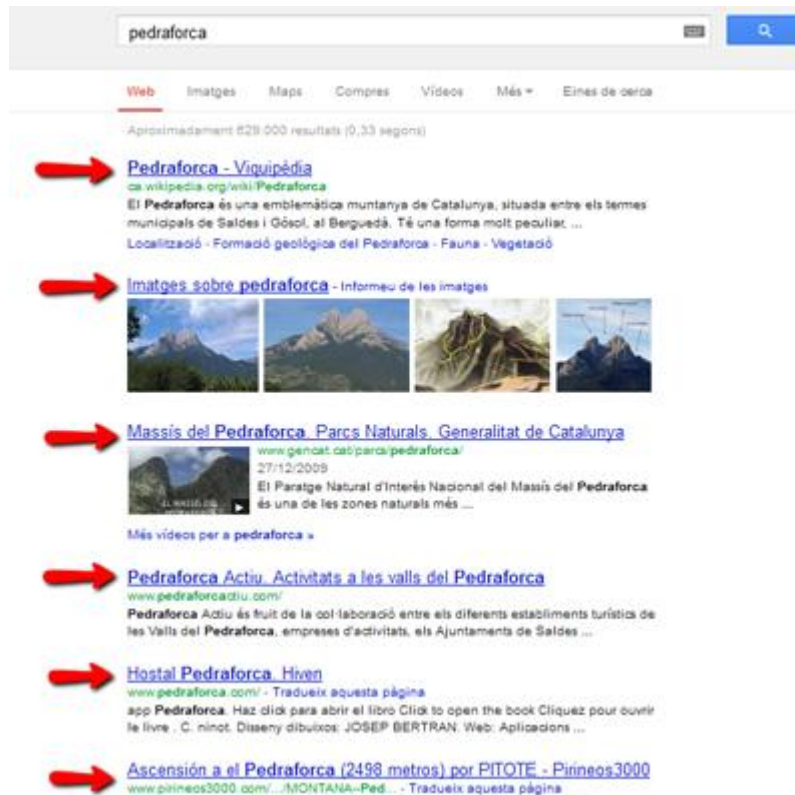
Recomanacions per realitzar una cerca

Algunes de les recomanacions bàsiques són:

5. S'han d'escriure les paraules amb espais entre aquestes.
6. Es poden utilitzar “ç”, “ñ”.
7. No cal tenir en compte les majúscules, els signes de puntuació o els accents.
8. És millor fer servir paraules descriptives i evitar els articles i les preposicions (el, la, de...).

Els resultats

A continuació apareix la primera pàgina del llistat de resultats que contenen la o les paraules que heu cercat. L'enllaç de cada resultat apareix en color blau i subratllat: si voleu accedir a la pàgina hi heu de fer clic damunt.

Il·lustració 65: Resultat d'una consulta a un cercador

Si heu realitzat una cerca poc específica el llistat de resultats acostuma a ser bastant llarg. (En alguns cercadors el número total de pàgines trobades es mostra a sota del quadre de cerca).

Il·lustració 66: Detall del resultat

Per tant haureu d'aprendre a destriar sense necessitat d'obrir cada enllaç quins poden ser els resultats que més s'apropen al objectius de la vostra cerca.

Com destriar resultats d'una cerca sense obrir l'enllaç?

- Llegiu atentament el títol de l'enllaç ja que aquest dona una primera informació sobre el contingut o el tipus de pàgina.
- A sota de l'enllaç apareix la informació sobre l'adreça URL de la pàgina de manera que si reconeixeu el domini podeu determinar si la pàgina us interessa.
- A continuació també es mostra part del text de la pàgina web que conté la paraula o paraules que heu cercat, sovint destacat en negreta. Si llegiu aquest extracte també us orientarà sobre el tipus de contingut de la pàgina.
- Per altra banda, cal tenir en compte que de vegades entre els resultats poden aparèixer enllaços promocionals que fan referència a una companyia o servei específic i que són fàcilment identificables donat que els cercadors indiquen que es tracta d'informació comercial.

Fer una cerca efectiva

Per refinar els resultats que s'obtenen els cercadors ofereixen opcions per configurar procediments de cerca avançada i a més existeixen operadors -símbols o paraules- que permeten definir millor les estratègies de cerca, fent un primer filtre de la consulta.

Operadors de cerca

Els principals operadors de cerca són:

AND: L'ús d'aquest operador, que també es fa servir amb el símbol de +, significa que el cercador ha de buscar totes les paraules en les pàgines que ens retorni.

Per exemple, si cerquem informació sobre l'entrenador Josep Guardiola, el cercador per defecte ens torna totes les pàgines que contenen la paraula Josep i la paraula Guardiola, encara que no estiguin una al costat de l'altra.

Il·lustració 67: Demostració de cerca simple

Símbol “ ” (cometes): Si es realitza una cerca de frases exactes o noms propis s’escriuen entre cometes.

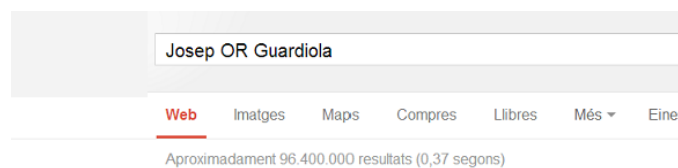
Per exemple, quan cerquem informació sobre Josep Guardiola, veurem que la cerca amb cometes ens torna molts menys resultats, donat que només retorna aquelles pàgines que tenen el nom i cognom un al costat de l’altre i, per tant, és més efectiva.

Il·lustració 68: Recerca amb "cometes"

Per escriure aquest signe de cometes cal prémer alhora les tecles **Majúscula + 2**.
OR: Entre dues paraules o més indica que ha de buscar l’una o l’altra en el seu defecte.

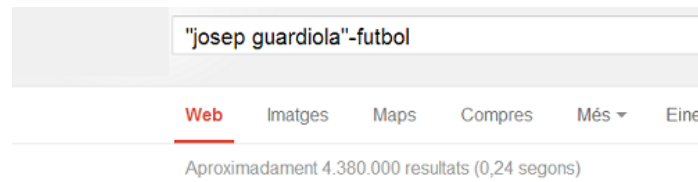
Al nostre exemple, quan cerquem Josep OR Guardiola representa que estem buscant totes les pàgines que contenen la paraula Josep i a més les que contenen Guardiola.

Il·lustració 69: Cerca indistinta de les paraules "Josep" i "Guardiola"

NOT: L’ús d’aquest operador, que també es fa servir amb el símbol de resta, “-”, indica que el cercador ha de descartar incloure les pàgines que contenen la paraula que s’escriu a continuació. El guió s’ha d’escriure sense espais davant de la paraula que volem eliminar de la cerca.

Per exemple, si cerquem informació sobre el músic Josep Guardiola podem intentar refinar la cerca eliminant dels resultats les pàgines que també tinguin la paraula futbol i així eliminem gran part dels resultats que parlen de l’entrenador.

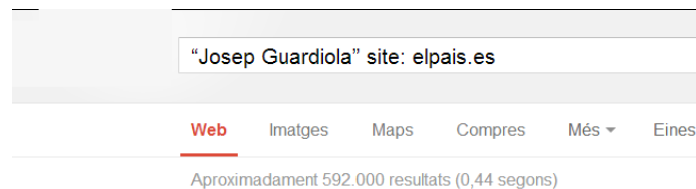

Il·lustració 70: Cerca que descarta totes les pàgines on es parla de futbol.

Altres:

El cercador Google permet fer servir altres paràmetres per afinar la cerca com:

- **site:** Serveix per realitzar una cerca en un pàgina web específica. Per exemple si indiquem “Josep Guardiola” site: elpais.es obtindrem tota la informació que s’ha publicat sobre Josep Guardiola al lloc web del diari El País.

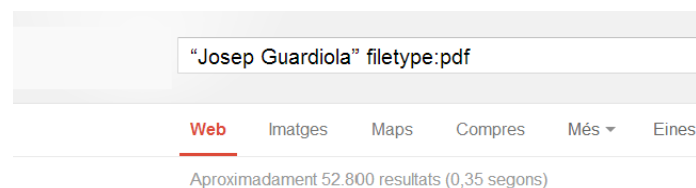

Il·lustració 71: Cerca en un web concret.

- **filetype:** Especifica que només volem un determinat tipus d'arxiu.

Per exemple si indiquem “Josep Guardiola” filetype:pdf obtindrem exclusivament els documents en format PDF que contenen informació sobre Josep Guardiola.

Si especifiquem AVI ens retornaria vídeos i si posem JPG els resultats serien imatges.

Il·lustració 72: Cerca per tipus d'arxiu.

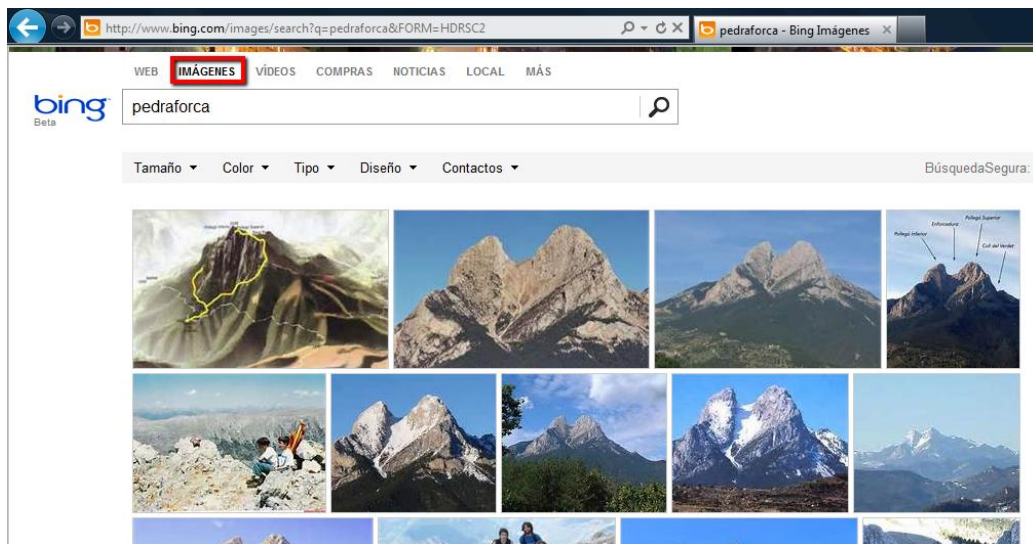

Més informació sobre les cerques

A la xarxa, hi ha molta informació sobre les cerques avançades. Consulta l'etiqueta [cerca avançada](#) al marcador social. [https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/cerca_avan%C3%A7ada]

Les cerques específiques

Els cercadors faciliten també la possibilitat de cercar per categories: imatges, vídeos, notícies..

Il·lustració 73: Cerca d'imatges

Si sabem quin és el format o tipus d'informació que estem cercant, per exemple, volem trobar només imatges o vídeos, aquesta opció és de força utilitat.

Altres característiques

Per altra banda, el procés de cerca presenta característiques diferencials segons el dispositiu o ordinador que fem servir:

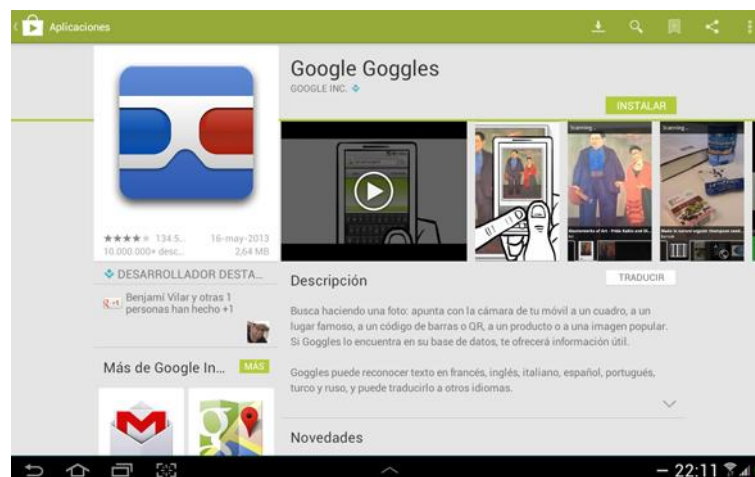
- **La cerca per veu:** en el cas d'algunes aplicacions com Siri, o la versió de Google per a dispositius mòbils i d'alguns ordinadors portàtils permeten que l'usuari activi l'opció de reconeixement de veu. D'aquesta manera podem especificar en veu alta el terme de la cerca i el sistema realitza la transcripció de manera automàtica i mostrarà els resultats.

Il·lustració 74: La cerca per veu se simbolitza amb la icona d'un micròfon.

- **Cerca amb imatges:** el cercador Google ja ofereix aquesta possibilitat i algunes aplicacions faciliten la cerca amb la càmera mòbil.

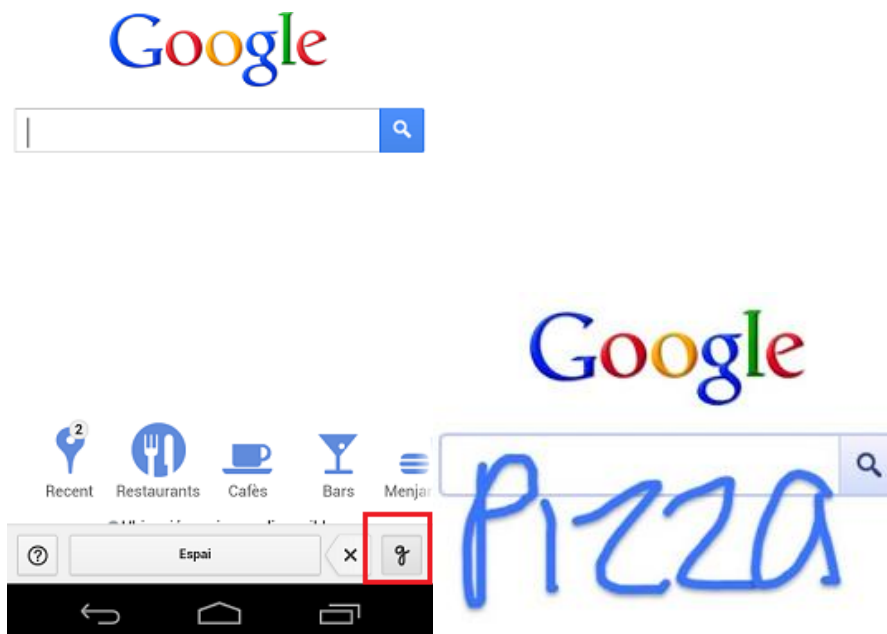
Per exemple [Goggles](#):

Il·lustració 75: Imatge de Goggles

El funcionament és força senzill: només cal obrir l'aplicació i a continuació seleccionar la imatge o bé realitzar una fotografia de l'element que volem cercar. Després apareixen els resultats que coincideixen amb la imatge. Si no s'identifica exactament el contingut es mostren imatges similars. També funciona com a lector de codis QR. Aquesta aplicació es troba de manera gratuïta a Google Play i a Apple Store.

- **Cerca per ubicació:** alguns cercadors identifiquen la ubicació en la qual ens trobem i en el del dispositius mòbils també es pot configurar per tal de personalitzar els resultats de la cerca en funció del lloc.
- **Cerca manuscrita (o *handwrite* en anglès):** disponible en el cas del cercador Google.
 - És un sistema de cerca que reconeix lletra manuscrita i la transforma en text digital.
 - Està disponible per tauletes i *smartphones* amb sistema operatiu IOS i Android.
 - No cal escriure dintre del requadre de cerca de Google sinó que es pot fer servir tota la pantalla.
 - L'objectiu principal és facilitar la introducció de text en aquests tipus de dispositius en les situacions en les quals és difícil fer servir el teclat.
 - Cal activar-la a les opcions de configuració (a l'opció d'**Escriptura tàctil**) i a continuació ens apareixerà el símbol . Si fem clic s'activarà el reconeixement.

Il·lustració 76: Imatge de la cerca manuscrita de Google.

Alternatives a Google

Tot i que Google és un dels motors de cerca més popular cal tenir en compte algunes limitacions:

- El gran volum de resultats que recupera de vegades fa inviable que puguem destriar la informació que realment ens interessa i encara que fem servir els operadors o els paràmetres de cerca avançada és possible que informació rellevant no aparegui als primers llistats de resultats.
- Els resultats de Google prioritzen la popularitat de la pàgina web i per tant criteris com la qualitat o la rellevància passen a un segon terme.
- Respecte al tractament que Google fa de les dades dels usuaris darrerament han sorgit veus que critiquen l'excessiu grau d'informació personal que emmagatzema aquest cercador.

Algunes alternatives són:

La cerca en **xarxes socials**: la possibilitat que proporcionen les xarxes socials per compartir i avaluar la informació fa que cada cop més es facin servir per cercar continguts, donat que ja han estat valorats per altres usuaris i que a més puguem identificar i seguir a les persones que són líders de referència en temàtiques específiques.

El **cercadors especialitzats** també són una bona alternativa si sabem el camp específic o àrea en la que vulguem cercar la informació.

Altres cercadors: actualment existeixen alternatives com Duck Duck Go, <https://duckduckgo.com> que es caracteritza per no registrar la informació de l'usuari o *Hakia*, <http://hakia.com>, que interpreta el llenguatge natural i prioritza la qualitat i la rellevància dels resultats de la cerca davant de criteris de popularitat.

Il·lustració 77: Cerca d'informació sobre el Metro de Barcelona des de la xarxa social Twitter.

Resum: Conceptes de la cerca a Internet

Internet és un repositori “viu” d’informació, eines i serveis que s’actualitza constantment, amb aportacions provinents d’arreu del món.

Els cercadors són l’eina principal que permet recuperar la informació de la xarxa i es basen en la utilització del llenguatge natural (no codificat ni classificat prèviament)

Google és un dels motors de cerca més popular, però existeixen alternatives com les xarxes socials, els marcadors socials o els cercadors especialitzats, que també ens poden ajudar cercar la informació que necessitem.

Descarregar arxius, programes i aplicacions

Una descàrrega consisteix en obtenir arxius o programes que estan a Internet (és a dir, en altres ordinadors o servidors), per desar-los o bé instal·lar-los al nostre ordinador o dispositiu mòbil.

Moltes vegades s'utilitza la paraula “baixar” en comptes de “descarregar”. “Baixar” ve de la traducció de l’anglès “Download”.

Per què descarregar arxius o programes d'Internet?

És una manera còmoda i útil d'accedir a continguts, recursos i eines tant gratuïtes com de pagament. A través d'Internet tenim accés a productes i serveis que només són accessibles a la xarxa (com gran part del programari i d'aplicacions mòbils que fem servir).

I què podem descarregar?

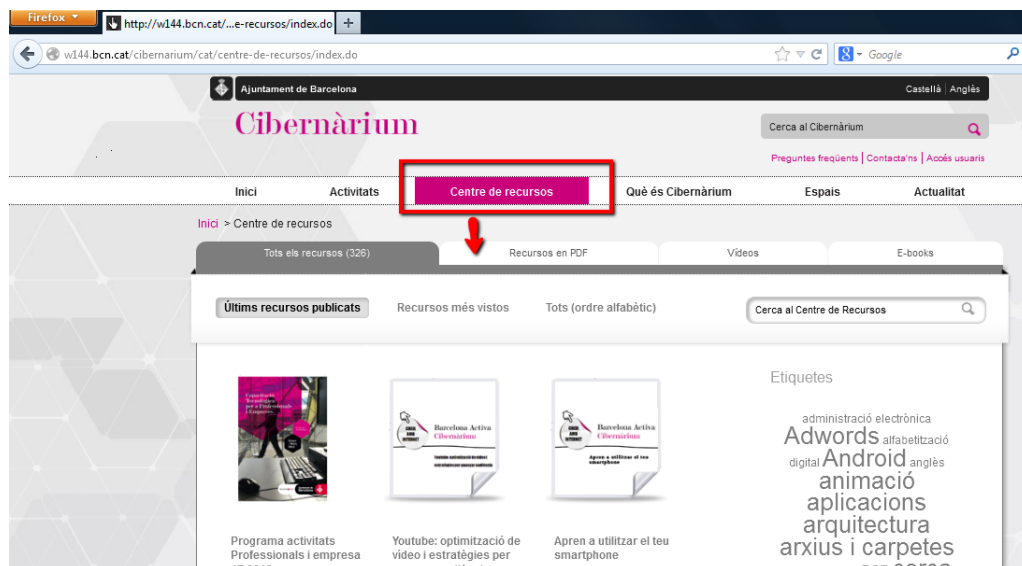
- Programes, complements o extensions del programari i aplicacions.
- Música, vídeos, pel·lícules, fotografies i imatges.
- Textos en format PDF (Portable Document Format: un arxiu de poc pes utilitzat per a pujar publicacions a Internet: poden ser llibres, manuals, publicacions o articles de revistes, entre d'altres).
- Documentació per a tràmits: per exemple, impresos per a la declaració de la renda, informació oficial etc.

Procés per realitzar una descàrrega

En moltes ocasions les pàgines web ofereixen la possibilitat de fer descàrregues de recursos o documents. Un exemple seria el lloc web del Cibernàrium, on al Centre de Recursos hi ha a disposició del públic diferents documents i materials multimèdia que complementen les diferents activitats formatives.

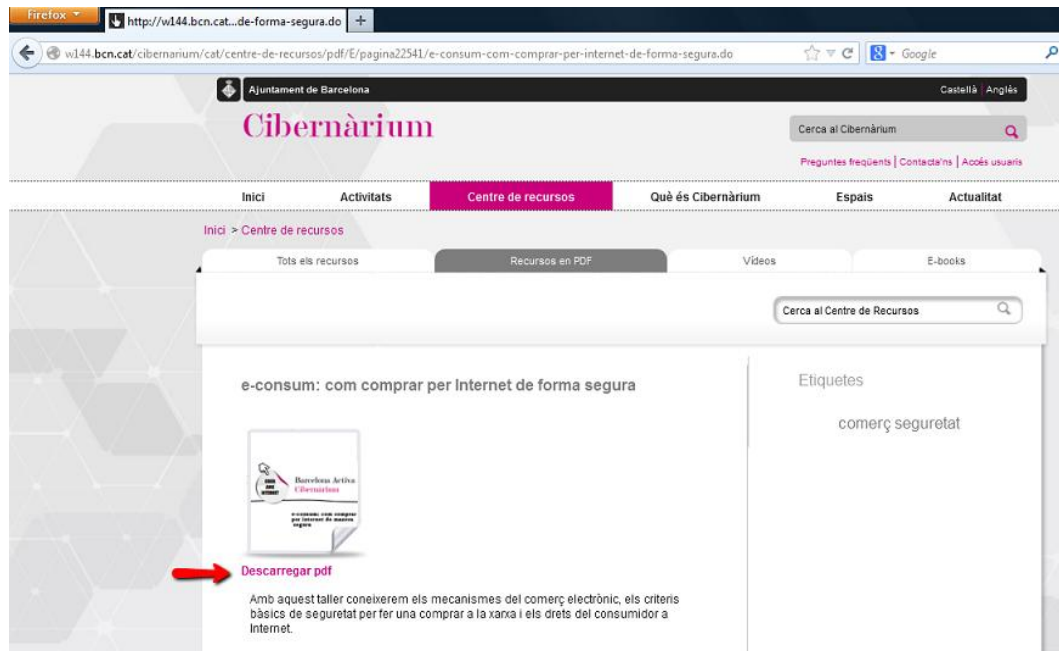
Per descarregar aquests recursos cal realitzar els següents passos:

- Accediu des del vostre dispositiu a la pàgina del [Centre de recursos](#) i seleccionar el material o recurs que voleu descarregar:

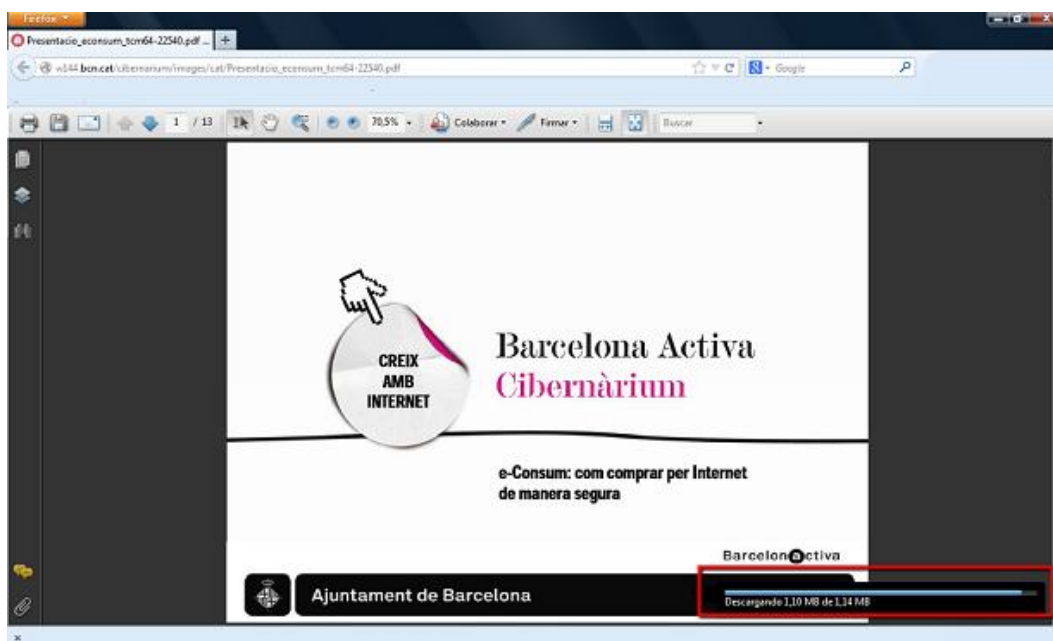
Il·lustració 78: Centre de recursos del Cibernàrium

- Veureu si apareix l'opció de **Descarregar PDF**.

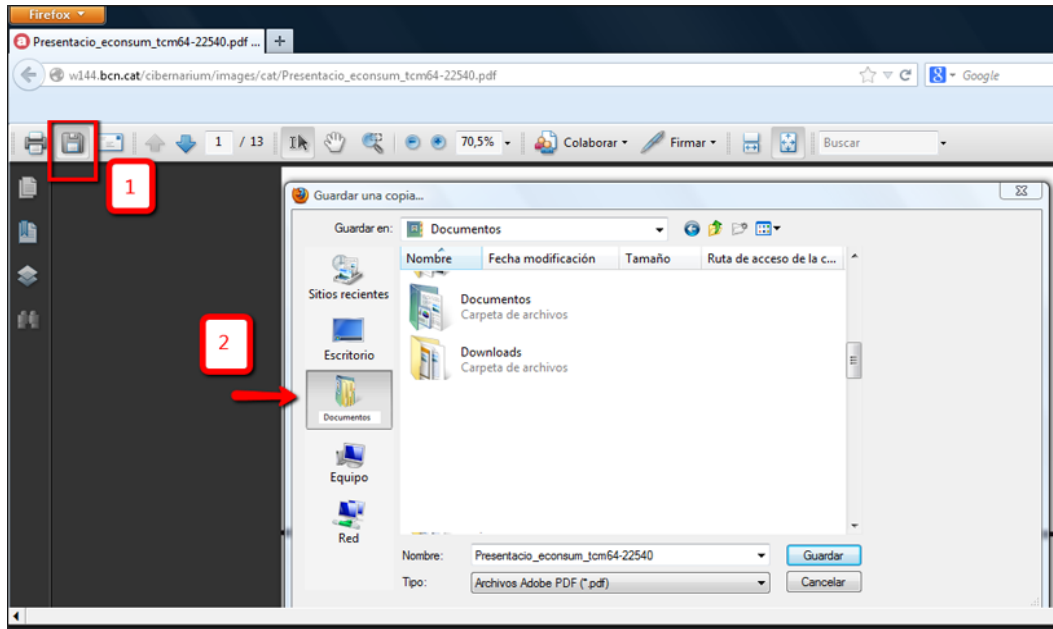
Il·lustració 79: Opció "Descarregar PDF"

- Si feu clic damunt d'aquesta opció el document començarà a descarregar-se. Segons el navegador o aplicació que feu servir apareixerà un indicador diferent del procés de descàrrega. És important fer cap acció amb l'arxiu fins a què aquest procés hagi finalitzat. Aquest document el podem obrir o desar (el navegador ens oferirà triar una d'aquestes dues opcions, tret que tingui una ordre predeterminada).

Il·lustració 80: Un PDF descarregat del web del Cibernàrium.

- En qualsevol cas, si l'heu obert, podeu procedir a deixar-lo (si esteu en un ordinador de sobretaula o portàtil): heu de seleccionar l'opció de **Desar**, simbolitzada amb la icona que surt al menú superior i a continuació seleccioneu la carpeta on el voleu desar.

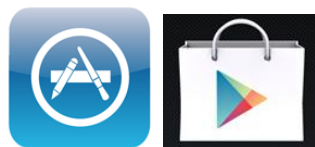
Il·lustració 81: Podem desar el document a les nostres carpetes.

La descàrrega d'aplicacions per a dispositius mòbils

Accés i funcionament de les botigues **Apple Store** i **Google Play Store**

Els *smartphones* o tauletes *tenen* per defecte instal·lades algunes aplicacions que venen determinades pel proveïdor de telefonia o bé pel sistema operatiu que fem servir, però podem cercar i instal·lar-ne de noves. El procediment és força senzill: segons el sistema operatiu que fem servir tindrem accés a una botiga virtual en línia on podrem trobar un ampli ventall d'opcions.

Les botigues virtuals amb més aplicacions actualment són l'Apple Store, d'iOS i Google Play, d'Android.

Existeixen altres botigues virtuals com les de Windows Mobile, BlackBerry World App Store o bé les que estan associades a marques que no són sistemes operatius com les de Amazon o Samsung, però el seu volum d'aplicacions disponibles i de descàrregues és molt inferior.

Il·lustració 82: Botiga virtual

Il·lustració 83: Botiga virtual Google Play

Un cop hem accedit a la botiga virtual si volem consultar el catàleg d'aplicacions disponibles hem de tenir en compte:

- Si coneixem el nom de l'aplicació que volem instal·lar podem fer servir el cercador per buscar l'aplicació. En aquest sentit primer ens haurem informat de que l'aplicació que busquem sigui **compatible amb el sistema operatiu** dels nostre dispositiu. Les aplicacions més utilitzades solen estar disponibles a totes les botigues.
- També podem fer una **cerca per categories temàtiques** i revisar les **aplicacions destacades** que se'ns presenten o els suggeriments que ens fan d'acord amb el nostre perfil.
- A més de la descripció de l'aplicació es pot consultar el **número de descàrregues** i l'**opinió d'altres usuaris**. És recomanable llegir aquesta informació si volem conèixer el grau de satisfacció dels usuaris que ja les fan servir.

Il·lustració 84: Votacions d'una aplicació i comentaris d'alguns usuaris.

Per altra banda les botigues virtuals presenten característiques específiques de funcionament:

App Store

És necessari que tinguem un ID d'Apple per accedir-hi i per descarregar-nos aplicacions, ja siguin gratuïtes o de pagament. L'ID és un nom d'usuari associat a les nostres dades personals i al número de targeta de crèdit que fem servir a les nostres compres i que permet gestionar els diferents serveis d'Apple. Si ja es disposa d'aquest ID, perquè l'hem fet servir en altres serveis, com iCloud o iTunes, per exemple, no serà necessari crear-ne un de nou.

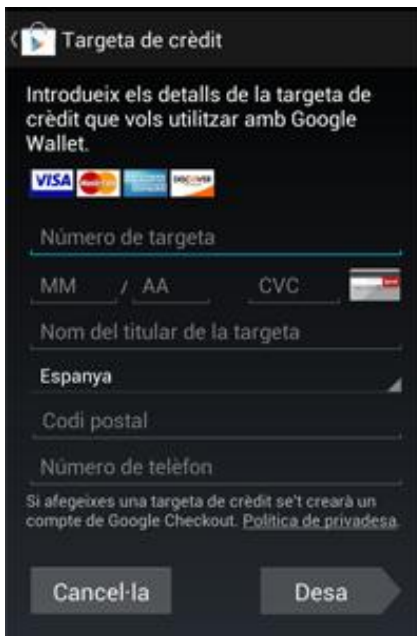
Si tenim l'ID simplement haurem de fer clic damunt del preu de l'aplicació o bé del text que indica que és gratuïta i a continuació se'ns demanarà que confirmem la contrasenya de l'ID. Un cop confirmat l'ID l'aplicació es descarregarà al nostre dispositiu.

Il·lustració 85: Imatge de l'Apple store.

Google Play

En el cas de Google Play, per accedir per primer cop demana que tinguem un compte de Google, per exemple a Gmail o Google +. Si ja el tenim cal confirmar que es vol fer servir l'eina i acceptar el contracte que regula els drets i obligacions respecte al servei que se'ns ofereix.

Il·lustració 86: Google Play facilita el pagament amb el seu servei Google Wallet.

Un cop hem trobat l'aplicació que volem instal·lar, si aquesta és gratuïta, simplement haurem de seleccionar-la i fer clic a l'opció de "Descarregar". A continuació ens apareixen els permisos que requereix i si els acceptem l'aplicació es descarregarà automàticament.

Si l'aplicació és de pagament, un cop l'hem seleccionada i hem confirmat que volem comprar-la, ens demanarà que introduïm les dades de la targeta de crèdit que farem servir (aquestes dades només se'ns demanaran el primer cop que efectuem un pagament, ja que es crearà un compte a Google Wallet que s'activarà en futures compres i que només haurem de confirmar amb la contrasenya que hem configurat).

Un cop instal·lades les aplicacions, apareixen a la pantalla principal de l'*smartphone* o tauleta, a mode d'accés directe. Des d'aquí podrem accedir a l'aplicació i també organitzar-les en directoris o carpetes.

En molts casos, s'aconsella connectar-se a una xarxa Wi-Fi abans de realitzar el procés de descàrrega, donat que és més ràpida i evitarà el consum de la nostra tarifa de dades.

Drets d'autor i altres llicències

Descarregar gratuïtament arxius de música, textos, imatges i programari protegits per drets d'autor sense el consentiment dels seus creadors, que són majoritàriament programadors, dissenyadors, fotògrafs i artistes, es considera un acte contra la propietat intel·lectual.

La Llei Sinde i els drets d'autor

Al gener del 2011 es va aprovar la polèmica llei Sinde dins de la llei d'Economia sostenible. Mitjançant aquesta llei, els jutges poden clausurar pàgines web que tinguin contingut que vulneri els drets de la propietat intel·lectual. Tot i això, descarregar-se un fitxer, sigui de música, d'un llibre, d'una pel·lícula, sense ànim de lucre i per a ús privat, no és un delictes penat. El que està penat és realitzar aquesta activitat amb finalitats comercials o penjar-ne el contingut a la xarxa.

Darrerament, però, han sorgit iniciatives que proposen un altre tipus d'ús de la informació alternatiu al dels drets d'autor, com serien les llicències Copyleft i Creative Commons, que intentarien recollir les noves formes de crear i compartir informació que facilita la xarxa.

Drets d'autor i Copyright

Els drets d'autor són un conjunt de normes i principis que regulen els drets dels creadors o creadores, envers les seves obres. Aquests drets inclouen els anomenats drets morals i els drets patrimonials.

Els **drets morals** fan referència al reconeixement de la condició d'autor de l'obra, així com al respecte a la integritat de la mateixa, entre d'altres. Per altra banda els **drets patrimonials** són aquells susceptibles de tenir un valor econòmic i fins ara acostumaven a estar associats al concepte anglosaxó de Copyright o dret a còpia.

*Il·lustració 87:
Icona de
Copyright*

Copyleft i llicències Creative Commons

Es coneix com a **Copyleft** el conjunt de llicències que tenen com a objectiu garantir que cada persona que rep una còpia o obra derivada la pugui fer servir, modificar, i també redistribuir tant el seu treball com les versions derivades del mateix. Així doncs, en un sentit estrictament no legal, el Copyleft és el contrari del Copyright. Un exemple d'ús de la llicència Copyleft seria el desenvolupament del programari lliure.

*Il·lustració 88:
Símbol del
Copyleft*

A partir del Copyleft va sorgir la iniciativa de [Creative Commons](#), que és una organització sense ànim de lucre que ofereix un sistema flexible de llicències Copyleft per al treball col·laboratiu. L'objectiu de Creative Commons és donar opcions a aquells creadors que vulguin que terceres persones utilitzin i/o modifiquin la

seva obra sota unes condicions determinades. D'aquesta manera proporciona llicències als creadors o autors per a que estableixin els termes amb els que volen compartir les seves obres en el medi digital. Actualment existeixen sis tipus de llicències que recullen les diferents condicions d'ús que es pot fer d'una obra.

Il·lustració 89: El símbol del Creative Commons

Extensió de l'ús de les llicències Creative Commons al món digital

L'èxit de la [Fundació Creative Commons](#) es deu a que ha aconseguit difondre els conceptes de creació col·laborativa, compartida i horitzontal, sorgits en l'àmbit del programari de codi obert, a l'àmbit de la creació musical, literària o acadèmica en general. Per altra banda, el fet de que s'hagin adaptat jurídicament aquestes llicències a la legislació de cada país també ha contribuït a la seva ràpida extensió.

Diferències de les llicències respecte als drets d'atribució i l'ús de l'obra

Reconeixement o drets d'atribució de l'obra:

Copyright i Copyleft: Ambdues llicències garanteixen que es compleixen els drets d'autor, és a dir de reconeixement, sobre la seva obra, però una promou la lliure distribució (Copyleft) i l'altra l'ús comercial (Copyright).

Ús de l'obra

Copyright: la còpia, modificació, distribució i publicació d'una obra han de ser autoritzats pel seu creador.

Copyleft: no cal autorització de l'autor

Creative Commons: el tipus de llicència determina l'ús que en pot una tercera persona.

4. Seguretat

La seguretat

Quan ens referim a la seguretat dels ordinadors o dispositius mòbils, hem de tenir en compte que pot afectar als diferents elements que en formen part: el dispositiu (maquinari), els programes i aplicacions (programari) i les dades (la informació). Alguns dels conceptes clau associats als riscos amb la informació són: la confidencialitat, la integritat de la informació, l'autenticitat i la pèrdua de l'anonimat. Per aquest motiu cal assegurar que treballem en entorns protegits que garanteixen la integritat d'aquests tres elements.

Il·lustració 90: La seguretat és important per a tot tipus de dispositiu digital. Autoria: Jen Gallardo. Obra amb llicència CC Reconeixement – No comercial - Sense obra derivada 2.0

El programari maliciós

En termes generals podem parlar de **programari maliciós** (*malware*) quan fem al·lusió a les diferents tipologies de programes que han estat dissenyats per perjudicar els equips i dispositius informàtics, fer malbé les dades o robar informació de caràcter personal. Dintre d'aquest tipus de programari trobem els virus informàtics, els cucs informàtics, el programari espia i els troians.

Com identificar els diferents tipus de programari maliciós?

El programari maliciós evoluciona constantment i una manera ràpida de conèixer quines són les amenaces informàtiques més actuals és consultar els llocs web dels fabricants de programes antivirus on hi ha informació i llistats actualitzats dels virus i altres tipus d'amenaces, com tractar-los i quines eines existeixen per eliminar-los.

Consulta l'etiqueta "[antivirus](#)" al marcador social, per a ampliar aquesta informació.

[<https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/antivirus>]

SABER-NE
MÉS

Virus informàtic

És un programa dissenyat per causar accions molestes o bé nocives a dispositiu digital, i en modifica el contingut o el funcionament. El seu objectiu és fer malbé els fitxers. S'anomenen virus per la seva gran capacitat de propagació, i perquè aquesta es produeix sense que els usuaris dels ordinadors o dispositius en siguin conscients.

En ocasions els virus no sempre es manifesten immediatament, sinó que poden ser-hi de manera inactiva fins que de sobte un dia es detecta algun problema.

Com reconèixer un virus?

Molts virus s'anuncien ells mateixos produint un so o mostrant un missatge en pantalla, però d'altres no donen cap senyal clara de la seva presència fins que causen els danys. Algunes de les accions més habituals que ens poden indicar que tenim un virus són:

9. S'esborren arxius.
10. El dispositiu s'atura o es reinicia de sobte.
11. La pantalla té un comportament erràtic.
12. Es despleguen missatges de manera arbitrària.
13. Les dades del disc dur es desordenen.
14. Augmenta la grandària dels arxius (en infectar-los).
15. Es redueix la memòria total.

Cucs informàtics

Són programes que realitzen còpies de si mateixos i les allotgen en diferents parts del sistema informàtic i de les xarxes. No provoquen problemes en els arxius d'informació, però acostumen a dificultar les connexions a Internet o consumeixen molts dels recursos del sistema. Això fa que l'equip o dispositiu funcioni de manera més lenta.

El seu principal objectiu és la propagació i afectar al màxim número d'aparells possible. Els mitjans que poden fer servir són el correu electrònic, la missatgeria instantània o els programes P2P, entre d'altres.

Il·lustració 91: El malware pot causar el malfuncionament dels dispositius. Autoria: Sea Turtle. Obra amb llicència CC Reconeixement – No comercial - Compartir igual 2.0

Programes espia (spyware)

Els programes espia (spyware) obtenen informació de l'usuari que està connectat a Internet sense el seu coneixement. Poden recollir dades sobre les pàgines web que visita, els hàbits i freqüència de connexió o en el casos més greus les contrasenyes i els números de targeta de crèdit que fa servir.

Aquest tipus de programes el que fan és fer servir la informació per fer-nos arribar publicitat o bé fins i tot ens poden dirigir a pàgines web falses amb l'objectiu d'obtenir informació rellevant.

Troians

Són programes que, sota l'aparença de programari legítim, viatgen d'un ordinador a un altre contaminant els sistemes i perjudicant-los. No tenen capacitat per propagar-se per ells mateixos i el seu objectiu és introduir i instal·lar altres aplicacions a l'equip afectat per a que pugui ser controlat de manera remota.

Funcionament dels troians

Aquest tipus de programes, si bé no són considerats programes espia, pel seu funcionament són força similars, ja que s'oculten en l'interior d'un programa d'aparença legítima i inofensiva. Però a diferència dels programes espia, el troià pot fer malbé part del disc dur.

Un cop instal·lat a l'equip pot donar possibilitats a un tercer usuari no autoritzat a que controli l'activitat del sistema operatiu i faci una còpia de dades personals (contrasenyes desades etc...)

Els troians acostumen a ser utilitzats per robar dades bancàries.

Com arriba el programari maliciós?

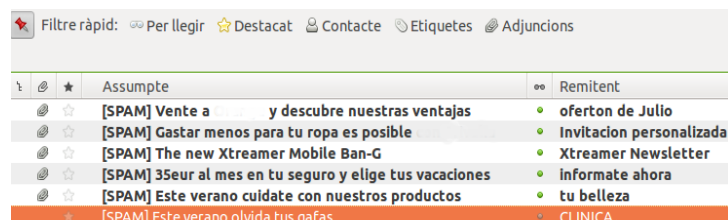
Les principals vies per les quals ens arriba el programari maliciós són:

- Enllaços maliciosos: podem trobar aquests enllaços en una pàgina web, un correu electrònic, una xarxa social o bé la missatgeria instantània.
- Instal·lació d'aplicacions i programes gratuïts (freeware) o de prova (shareware)
- Descàrrega d'arxius a través de sistemes denominats P2P, o en pàgines de televisió en línia.
- Xarxes Wi-Fi públiques obertes

Les amenaces del correu electrònic

El correu brossa (spam)

El correu brossa (spam en anglès) són els missatges enviats per un mitjà electrònic, de manera indiscriminada i massiva, sense el consentiment dels receptors. La seva finalitat generalment és comercial: hi ha missatges que prenen forma d'anunci, tot i que també són freqüents els enganys amb intenció de treure profit econòmic dels destinataris.

Il·lustració 92: Missatges marcats com a spam.

Aquest tipus de pràctica té el seu origen en el correu electrònic i els grups de discussió però amb l'estandardització de les tecnologies s'ha estès a altres mitjans com blogs, wikis, fòrums i similars, missatgeria instantània, etc.

Spammers

El funcionament per recollir les adreces electròniques és el següent: quan s'envia un correu electrònic, tot i que molts dels serveis de correu web fan servir un sistema d'encriptació del contingut, en alguns casos es pot donar una exposició del contingut del missatge, així com de les dades del destinatari i del remitent. Aquest correu, abans d'arribar a la seva destinació passa per diverses parts d'Internet, de manera que persones emissores de correu brossa (*spammers*), intercepten aquest tipus d'informació, registren les dades al seu ordinador i posteriorment envien el correu brossa.

Les conseqüències del correu brossa poden ser diverses: es perd temps en eliminar-los a la safata d'entrada del correu (en el cas de les empreses això es pot traduir en fortes pèrdues de diners) i per altra banda afavoreix l'exposició al programari maliciós.

Els filtres automàtics de correu brossa

2. En l'actualitat, els proveïdors de correu gratuït més utilitzats com Gmail, Outlook o Yahoo disposen de sistemes que funcionen com a filtres, de tal manera que els correus considerats com a brossa s'envien a una carpeta per ser eliminats posteriorment. Aquests sistemes estan activats per defecte i es poden revisar, si és necessari, als apartats d' "Opcions" o "Propietats" del correu electrònic que fem servir.
3. De vegades podem rebre en aquestes carpetes correus que s'identifiquen automàticament com a correu brossa però que no ho són. És el cas, per exemple, de les confirmacions automàtiques que ens envien els programes o pàgines a les quals ens registrem: al tractar-se de correus electrònics enviats per robots pot passar que s'emmagatzemin directament en aquesta carpeta. Per tant, és convenient revisar-la si estem esperant un correu electrònic i aquest no arriba en el temps previst.

El correu és una eina útil i segura

El fet de rebre un correu electrònic per Internet no representa cap perill, excepte quan tingui annexat al missatge un arxiu amb codi executable o un enllaç maliciós (tot i així, l'arxiu hauria d'executar-se, o bé nosaltres fer clic a l'enllaç).

Tipus de fraus associats al correu brossa

Scam

Consisteix en un correu electrònic fraudulent que pretén estafar econòmicament per mitjà de l'engany, a sovint presentat com a donació a rebre, loteria o premis als quals s'accedeix previ enviament de diners.

 El Thunderbird ha indicat que aquest missatge pot ser correu brossa.

I am Albert Wallace, I am Personal Attorney to John Lawson.I here by attempt to reach you via your email.I wish to notify you that I have 9.3m pounds to transfer into your account. Please if you are interested kindly reply back for more details.
Regards,

Il·lustració 93: Exemple de correu fraudulent, scam, on s'indica que ens volen retornar uns diners al nostre compte bancari i ens demana més informació..

Missatges de falsa alarma (hoax)

Aquest missatges alerten sobre un virus o un altre perjudici potencial que en realitat no existeix i que pretén induir els receptors a reenviar-lo massivament i crear, així, confusió a Internet.

SABIES
QUE...

Pesca o Phishing

La pesca, o *phishing* en anglès, és un frau a Internet que consisteix a l'enviament massiu de correus electrònics que en la majora dels casos simulen procedir d'entitats financeres de prestigi o bé d'altres companyies que disposen de la nostra informació i demanen a l'usuari que actualitzi dades personals (noms d'usuari i contrasenya de comptes bancaris, números de targeta de crèdit, etc.) a través d'una pàgina web que imita l'original.

L'estafa funciona de la següent manera: l'usuari rep un correu electrònic provinent d'un banc o entitat en el qual se li explica que per motius de seguretat, manteniment o bé de millora del servei ha d'actualitzar les dades del seu compte. El missatge imita el disseny (logotip, signatura, etc.) utilitzat per l'entitat per a comunicar-se amb els seus clients i habitualment inclou un enllaç a una pàgina on ha d'actualitzar la informació personal i que és molt similar a la pàgina real de l'entitat o companyia. Si s'emplenen i s'envien les dades sol·licitades a la pàgina fraudulenta aquestes aniran directament a mans de l'estafador, que podrà utilitzar la identitat de l'usuari per a operar a Internet.

Per tal d'evitar aquest tipus de frau es recomana:

- No contestar mai als missatges que procedeixen de bancs o altres entitats que sol·licitin les dades d'accés al nostre compte.
- Trucar per telèfon a l'entitat emissora del missatge per comprovar l'origen del missatge o bé accedir al lloc web sempre teclejant l'adreça al navegador, mai des de l'enllaç que s'adjunta en un correu electrònic.

Il·lustració 94: Missatge d'alerta del navegador Firefox. Autoria: Arturo J. Paniagua. Obra amb llicència CC Reconeixement – Compartir igual 2.0

La seguretat als dispositius mòbils

Característiques específiques

Cada cop més els dispositius mòbils s'han convertit en objectes indispensables tant pel nostre àmbit personal com professional: moltes companyies en fan ús degut a que faciliten la mobilitat dels seus treballadors, de les dades i dels sistemes d'informació.

Però per altra banda cal tenir en compte que presenten riscos addicionals:

- Donat que els podem fer servir en qualsevol lloc són més susceptibles de robatori o de pèrdua.
- La geolocalització pot facilitar informació a possibles creadors de programari maliciós
- La reutilització o reciclatge dels dispositius fa que augmentin les possibilitats de pèrdua de dades, específicament aquelles que permeten identificar als seus usuaris i que sovint s'emmagatzemen al propi dispositiu.
- La diversitat de models i aplicacions dificulta l'estandardització de les mesures de seguretat.

Il·lustració 95: Dispositiu mòbil. Autoria: Joeshoe. Obra amb llicència CC Reconeixement – No comercial - Compartir igual 2.0.

El riscos principals

El riscos principals que pot comportar que una persona accedeixi al nostre dispositiu sense el nostre consentiment són:

- **Ús inadequat de les funcionalitats del dispositiu i suplantació de la identitat:** donat que podria trucar o enviar missatges en el nostre nom, o bé accedir a serveis personals en els quals per accedir-hi hem dipositat el nostre usuari i contrasenya (per exemple, les aplicacions de correu electrònic, o de xarxes socials com Twitter, Instagram, Facebook..)
- **Accés a informació sensible i possible pèrdua,** és a dir, podria llegir informació o bé eliminar-la del nostre dispositiu.

La seguretat als dispositius mòbils

Consulta les etiquetes "[seguretat](#)" i "[smartphone](#)" al marcadors social i amplia aquesta informació. [<https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/seguretat%20smartphone>]

A més, els darrers anys s'ha incrementat el programari maliciós orientat a afectar a aquests aparells, i específicament els que envien informació a terceres persones com els programes espia o els troians. Aquest tipus de programari pot robar dades de contacte de la nostra agenda, enviar missatges SMS a números de pagament fent servir les nostres dades, o bé fer-se amb les contrasenyes de les aplicacions que tenim instal·lades.

En aquest sentit, les aplicacions i els missatges de text són algunes de les principals vies per les quals pot arribar aquest tipus de programari.

Seguretat i recomanacions per a la instal·lació d'aplicacions

Quan descarreguem aplicacions, ens poden sol·licitar l'autorització per accedir a la informació del nostre dispositiu. De vegades es demana accés a dades necessàries per al funcionament de l'aplicació, però d'altres poden no estar relacionades, com per exemple:

- la llista de contactes de telèfons i de correu electrònic
- el registre de trucades
- les dades enviades a través d'Internet
- la informació del nostre calendari
- les dades de localització geogràfica del dispositiu
- el codi d'identificació exclusiu del dispositiu
- la informació que indica la manera en la qual s'utilitza l'aplicació

En el cas de les botigues virtuals de Google Play i App Store cap de les dues es responsabilitza de les possibles incidències derivades de la instal·lació de les aplicacions. Encara que a la botiga de Google Play sí que podem veure els detalls dels diferents permisos que ens sol·liciten abans de fer la descàrrega.

Per tant si tenim dubtes sobre la fiabilitat d'una aplicació, ja sigui per que és poc coneguda o demana permisos excessius, és aconsellable cercar informació sobre el seu desenvolupador. Les botigues d'aplicacions acostumen a incloure informació sobre la companyia que desenvolupa l'aplicació sempre i quan el proveïdor la faci pública. Si el seu creador no posa a disposició la seva informació de contacte, com una adreça web o un correu electrònic, pot ser que sigui menys fiable. També podem cercar informació en fòrums o blogs especialitzats en aquesta temàtica.

Per altra banda, les aplicacions periòdicament s'actualitzen i el nostre dispositiu ens avisa per mitjà d'una notificació. És recomanable actualitzar-les donat que de vegades incorporen sistemes que augmentaran la seguretat en l'ús del dispositiu.

Missatges

Com ja hem comentat els missatges de text d'origen desconegut que es reben ja sigui per correu electrònic, missatgeria instantània o via SMS també poden comportar riscos. Habitualment en aquests missatges es convida als usuaris a reenviar-los a tots els seus contactes. A més, com es poden adjuntar arxius de text, vídeo, música e imatges, poden contenir enllaços a pàgines perilloses.

Il·lustració 96: Llistat de permisos atorgats a una aplicació.

Vulnerabilitat de la privacitat

Un exemple de la vulnerabilitat de la privacitat d'algunes aplicacions és el cas de Whatsapp, la popular aplicació de missatgeria instantània, donat que fa servir un sistema que no codifica la informació i per tant si estem connectats a una xarxa Wi-Fi oberta un altre usuari que faci servir la mateixa xarxa pot accedir als missatges de text, fotografies i vídeos que estem intercanviant.

Mesures de protecció

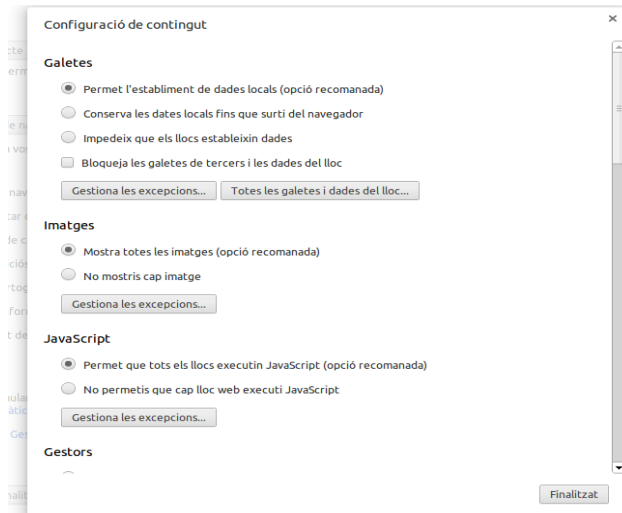
Actualitzar el sistema operatiu i el programari

Tal i com hem comentat és recomanable mantenir les aplicacions i el programari sempre actualitzats, instal·lant els **pegats de seguretat** desenvolupats pels fabricants.

Configurar els navegadors

Els navegadors ofereixen la possibilitat de configurar el nivell de seguretat per tal de tenir una navegació més fiable per Internet. Alguns dels elements que cal tenir en compte són:

1. Fer el control de les galetes (*cookies*).
2. Emprar els diferents nivells de seguretat dels navegadors
3. Configurar la signatura electrònica al navegador per accedir a recursos.

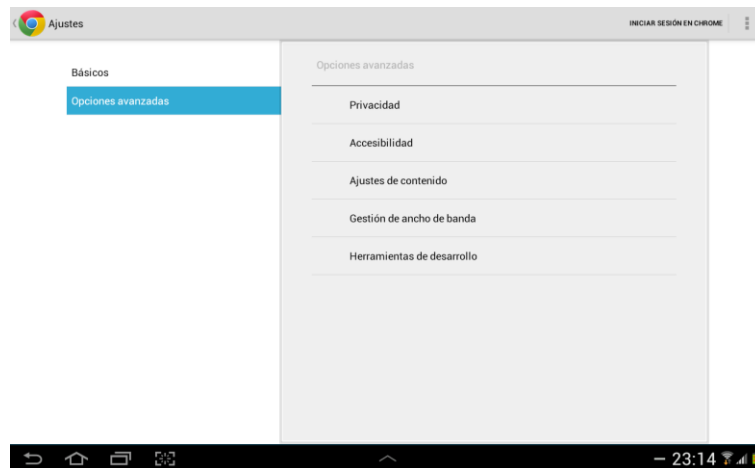

Il·lustració 97: Configuracions de seguretat de Google Chrome.

Les galetes

Una *cookie* o galeta és un arxiu creat per un lloc web que emmagatzema informació al dispositiu digital sobre els hàbits, les preferències i comportament d'un internauta. Quan aquest torna a visitar aquell lloc web, el navegador li retorna aquella informació desada, de manera que li facilita la connexió, l'agilitza i s'adapta millor a les seves necessitats.

Il·lustració 98: Opcions avançades de la versió mòbil de Google Chrome.

El control parental

La preocupació pel contingut de les pàgines a les que poden accedir els menors a Internet ha portat a la creació de diversos recursos i programes denominats de control parental que realitzen un seguiment de la navegació per Internet a la cerca de continguts inapropiats i impedeixen l'accés en el cas de trobar-ne. El seu funcionament està protegit amb una contrasenya per evitar que el menor el desactivi.

Informació i recomanacions: dos claus d'èxit

Per ampliar la informació i obtenir recomanacions per prevenir alguns dels riscos que comporta la xarxa pels menors es poden consultar pàgines i blogs especialitzats. Consulta informació al marcadore social, amb les etiquetes "[privacitat](#)" i "[identitat digital](#)" [https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/privacitat%20identitat_digital].

El tallafocs (*firewall*)

En el cas dels ordinadors de sobretaula, un tallafocs és una barrera que protegeix el nostre ordinador dels possibles atacs d'un usuari extern que, a través de la connexió a Internet, intenti entrar al nostre ordinador. La zona protegida es diu "perímetre de seguretat" i la protecció s'efectua separant-la d'una zona externa, no protegida, anomenada "zona de risc".

Els sistemes operatius actuals de Windows Vista, Windows 7 i 8 inclouen un tallafocs que simplement s'ha d'activar. A més, es poden trobar, a Internet o en botigues especialitzades, tallafocs personals, programes que s'instal·len a l'ordinador i que permeten filtrar i controlar la connexió a Internet.

Programes antivirus

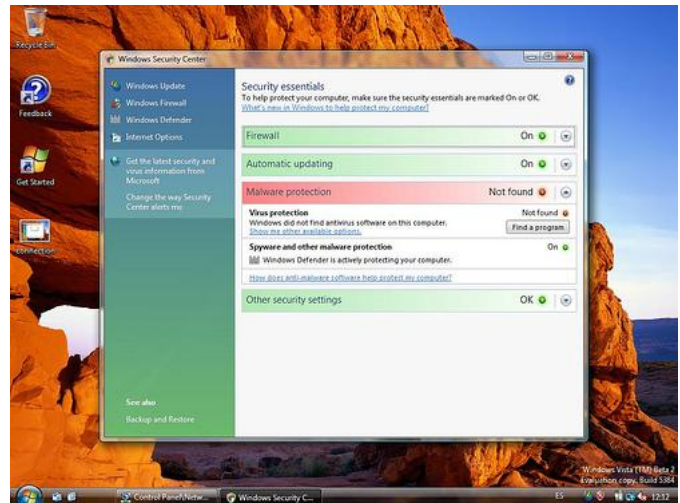
Són programes creats per prevenir o evitar l'activació dels virus, així com la seva propagació i contagi.

Les principals funcions d'un programa antivirus són:

- Prevenir la infecció
- Detectar i eliminar els virus.
- Restaurar els arxius o fitxers danyats

Els principals tipus de programes antivirus són:

1. **Antivirus d'escriptori o aplicacions:** són programes que per fer-los servir cal que els instal·lem a l'ordinador o als dispositius mòbils .
2. **Antivirus en línia**, als quals s'accedeix mitjançant el navegador web. Només funcionen sota demanda, és a dir, quan s'accedeix al lloc web on s'ofereix el servei i des d'un ordinador.

Il·lustració 99: Alguns sistemes operatius detecten l'absència d'antivirus i en recomanen la instal·lació. Autoria: Julio Tapia Obra amb llicència CC Reconeixement – No comercial 2.0.

En la majoria de casos s'ofereixen serveis gratuïts i de pagament. La diferència entre les versions gratuïtes i les de pagament, és que les de pagament ofereixen prestacions addicionals com ara les còpies de seguretat dels arxius, l'optimització del sistema, la recuperació de dades o els filtres específics.

Alguns d'aquests programes també ofereixen la possibilitat de descarregar-los i provar-los per un temps (que acostuma a ser de 30 dies).

Per què són gratuïts?

Els serveis d'antivirus gratuïts en general no tenen suport per part del fabricant. Però d'altra banda, solen ser igual d'eficaços que les versions comercials i són molt adequats per a usuaris domèstics amb requeriments de seguretat normals.

La raó per la qual aquests productes es donen gratuïtament és que el mercat corporatiu de seguretat informàtica és molt més gran que el domèstic i alguns fabricants prefereixen donar-se a conèixer entre els usuaris domèstics regalant els seus productes per fer publicitat de la seva marca o deixar que l'utilitzin durant un període de prova.

Respecte al programari de pagament, per adquirir-lo ens hem d'adreçar al seu lloc web i realitzar la compra en línia o bé també el trobarem a les principals botigues especialitzades en la venda d'equips informàtics i d'electrònica.

SABIES
QUE...

Comprar més d'una llicència?

En moltes ocasions les ofertes inclouen la possibilitat d'adquirir més d'una llicència d'ús de manera que les podem compartir amb altres persones o bé instal·lar-les als diferents equips o dispositius que fem servir.

En el cas de les aplicacions mòbils, per adquirir-les o descarregar-les cal dirigir-se a la botiga virtual del dispositiu mòbil que fem servir.

Programes antivirus en línia

S'hi accedeix mitjançant un navegador web i el temps de detecció dels virus varia en funció de la velocitat de la connexió que tinguem contractada, la càrrega momentània dels servidors o el volum de dades que es vulgui rastrejar.

Les característiques generals són:

- La majoria d'aquests serveis descarreguen un subprograma (ActiveX o Java), i per això la primera vegada que s'hi accedeix triguen uns minuts a iniciar el procés de detecció de virus.
- Presenten una estructura d'arbre de directoris amb les unitats del sistema i l'usuari ha d'escollir a quines desitja aplicar el programa antivirus.

Il·lustració 100: Escàner d'un antivirus en línia. Autoria: Panda Security France. Obra amb llicència CC Reconeixement – No comercial – Sense obra derivada 2.0.

SABER-NE
MÉS

Antivirus en línia

Consulta el marcador social amb les etiquetes "[programa antivirus en línia](#)" per a ampliar aquesta informació.

[https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/programa_antivirus%20en_linia]

IDEA
CLAU

Quin antivirus triem?

La decisió d'escollir un tipus d'antivirus o un altre dependrà de la necessitat que tinguem com a usuaris i del tipus d'operacions que realitzem a la xarxa. Hi ha opcions gratuïtes que són prou eficaces si fem servir el nostre equip només per navegar i consultar el correu electrònic.

En el cas de realitzar transaccions bancàries i compres en línia de manera habitual podem avaluar la possibilitat de tenir un programa de pagament.

Consulta el marcador social "[programa antivirus](#)" per a obtenir més informació.

[https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/programa_antivirus]

 SABIES
QUE...

Antiespies

També existeixen programes antiespia que ens ajudaran a reforçar la seguretat.

Aquests programes funcionen de manera similar a l'antivirus, és a dir, realitzen una exploració en el nostre ordinador o dispositiu per identificar i eliminar els programes espia, registrar les entrades del sistema operatiu, a més de revisar els altres programes que tinguem instal·lats.

En el cas dels ordinadors alguns d'aquests programes antivirus, antiespies i el tallafocs de Windows són incompatibles: per tant cal revisar els missatges que apareixen durant el procés d'instal·lació.

Consulta el marcador social "[programa antiespies](#)" per a obtenir més informació i ser capaç de prendre bones decisions.

[https://groups.diigo.com/group/cibernarium/content/tag/programa_antiespies]

 IDEA
CLAU

Utilitat dels navegadors

Algunes de les principals mesures de prevenció a tenir en compte són:

- Actualitzar el sistema operatiu , el programari i les aplicacions
- Configurar els navegadors
- Fer servir un tallafocs (Firewall) en el cas dels ordinadors
- Fer servir programes antivirus i antiespies.

Recomanacions i bones pràctiques

Generals

1. Quan es navega per Internet des d'un ordinador cal assegurar-se de tenir activat un tallafocs (ja sigui el de Windows o un altre).
2. És recomanable revisar el nivell de seguretat del navegador per no permetre l'execució automàtica de finestres emergents o bàners.
3. Cal tenir especial cura amb els programes que es descarreguen des d'Internet: molts programes gratuïts, especialment aplicacions d'intercanvi d'arxius P2P, poden tenir arxius amb programes espia.
4. És important mantenir el programari de l'ordinador i les aplicacions dels dispositius mòbils actualitzades, instal·lant els pegats de seguretat desenvolupats pels fabricants.

Il·lustració 101: Dispositius mòbils. Autoria: Jeremy Keith. Obra amb llicència CC Reconeixement 2.0.

5. Utilitzeu un bon programa antivirus i actualitzeu-lo amb regularitat. És recomanable comprovar que sempre estigui actiu i que el servei inclogui suport tècnic en cas de dubtes.
6. Eviteu la descàrrega de programes de llocs web no segurs.
7. Desconfieu d'arxius, enllaços o SMS que vinguin de remitents desconeguts.
8. Analitzeu sempre els dispositius o components externs que connecten a l'equip o dispositiu.
9. Realitzeu periòdicament còpies de seguretat de la informació més important.
10. Manteniu-vos constantment informats i actualitzats en el tema dels virus informàtics.
11. Eviteu l'ús de les connexions via Wi-Fi que no siguin segures.
12. Desactiveu la connexió Wi-Fi i el Bluetooth si no els feu servir.
13. Reviseu les factures per detectar possibles fraus.

Correu electrònic

1. Reviseu i elimineu aquells correus electrònics que ens semblin sospitosos, és a dir, que vinguin amb un assumpte que sembli estrany o amb un idioma que desconeguem. Per a identificar-los, hem de fer servir el sentit comú.
2. No respongueu mai a un correu brossa: fer-ho és confirmar a l'*spammer* que l'adreça existeix.
3. Per protegir-se de l'*scam* i dels missatges de falsa alarma es recomana estar molt atent als correus rebuts i marcar com a correu brossa els correus sospitosos i dels quals no disposem d'una font per a contrastar la informació
4. No envieu missatges massius o en cadena. En el cas de voler enviar missatges a molts destinataris, cal fer-ho sempre amb còpia oculta (CC0)
5. No publiqueu un adreça privada de correu electrònic en xarxes socials, fòrums o pàgines web donat pot ser recopilada pels *spammers*.
6. És recomanable tenir més d'un compte de correu segons l'àmbit on el fem servir: personal, laboral, per estudis... També podem fer servir una adreça exclusivament per rebre informació comercial i d'aquesta manera protegirem la informació important de les altres adreces de correu.

7. Si feu servir el correu web en un ordinador públic, us heu d'assegurar de tancar la vostra sessió quan sortiu definitivament del servei.

Dispositius mòbils

1. Configureu mesures d'accés al dispositiu com el codi PIN o la contrasenya.
2. Instal·leu només les aplicacions que siguin segures.
3. Llegiu amb atenció els permisos que es sol·liciten abans d'instal·lar les aplicacions,
4. Xifreu la informació sensible quan sigui possible.
5. Si canvieu de dispositiu esborreu tota la informació.
6. En cas de robatori o de pèrdua informar al proveïdor de serveis facilitant el codi IMEI del dispositiu.